

Društveni i ekonomski utjecaji turizma na lokalnu zajednicu na primjeru grada Poreča

Darko, Tadić

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:191:293370>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-09**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni diplomski studij

DARKO TADIĆ

**Društveni i ekonomski utjecaji turizma na lokalnu zajednicu na
primjeru grada Poreča**

**Social and economic impacts of tourism on the local community on
the example of the City of Poreč**

Diplomski rad

Opatija, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni diplomski studij
Menadžment u turizmu

**Društveni i ekonomski utjecaji turizma na lokalnu zajednicu na
primjeru grada Poreča**

**Social and economic impacts of tourism on the local community on
the example of the City of Poreč**

Diplomski rad

Kolegij: **Turizam i lokalna zajednica**

Student: **Darko Tadić**

Mentor: **izv.prof.dr.sc. Jelena
ĐURKIN BADURINA**

Matični broj: **3856/22**

Opatija, rujan, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI UNIVERSITY OF RIJEKA
FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
FACULTY OF TOURISM AND HOSPITALITY MANAGEMENT
OPATIJA, HRVATSKA CROATIA

IZJAVA STUDENTA - AUTORA O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG DIPLOMSKOG RADA

Darko Tadić

3856

(ime i prezime studenta)

(matični broj studenta)

Izjavljujem da kao student–autor diplomskog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa diplomskim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog diplomskog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, 1.9. 2024.

Potpis studenta

Sažetak

Ovaj rad analizira društvene i ekonomske utjecaje turizma na lokalnu zajednicu, s posebnim fokusom na Grad Poreč. Turizam, kao jedan od ključnih sektora, donosi značajne ekonomske koristi poput otvaranja novih radnih mjesta i povećanja prihoda, ali također donosi izazove, posebno na društvenoj i okolišnoj razini. Kroz istraživanje je analizirana percepcija lokalnog stanovništva o utjecajima turizma na kvalitetu života. Rezultati ukazuju na to da turizam, iako donosi mnoge pozitivne aspekte, može izazvati i negativne posljedice, kao što su povećanje troškova života i degradacija okoliša. Rad naglašava važnost održivog razvoja turizma te uključivanje lokalne zajednice u proces planiranja kako bi se osiguralo dugoročno zadovoljstvo svih dionika.

Ključne riječi: turizam; ekonomski utjecaji; društveni utjecaji; Poreč; lokalna zajednica.

Sadržaj

UVOD	1
1. TURIZAM I NJEGOVI UČINCI NA LOKALNU ZAJEDNICU	4
1.1. Lokalno stanovništvo i turizam.....	5
1.2. Utjecaj turizma na život lokalnog stanovništva.....	5
1.2.1. Pregled ekonomskih, društvenih i ekoloških učinaka turizma na lokalnoj razini.....	5
1.2.2. Međudnos ekonomskih, ekoloških i društvenih učinaka turizma na život lokalnog stanovništva..	7
2. TURIZAM GRADA POREČA	11
2.1. Obilježja grada poreča.....	11
2.1.1. Prirodno-geografska obilježja.....	11
2.1.2. Prometna infrastruktura.....	12
2.1.3. Kulturno-povijesna obilježja	13
2.1.4. Demografska obilježja.....	15
2.2. Ključni dionici turizma Poreča	17
2.3. Turistička ponuda grada Poreča.....	27
2.4. Turistička potražnja grada Poreča	33
3. METODOLOGIJA I REZULTATI ISTRAŽIVANJA	38
3.1. Metodologija istraživanja.....	38
3.2. Socio-demografski profil ispitanika.....	39
3.3. Analiza rezultata istraživanja: ekonomski utjecaji.....	43
3.4. Analiza rezultata istraživanja: društveni utjecaji.....	52
3.5. Važnost uključivanja lokalnog stanovništva u planiranje i provedbu turizma	61
ZAKLJUČAK	64
LITERATURA	67

Uvod

Turizam je izuzetno kompleksna djelatnost koja prožima mnoge sektore ekonomije i društva, kako je navedeno u radu Magaša (2018.). Kao esencijalni dio suvremenog društva, turizam pruža ključnu ulogu u ekonomskom, socijalnom i kulturnom razvoju destinacija diljem svijeta. Više od pukog putovanja, turizam obuhvaća aktivnosti ljudi koji posjećuju različite destinacije izvan svojih uobičajenih prebivališta radi opuštanja, zabave, poslovnih obveza ili drugih svrha. To je također složen sustav interakcija između turista, destinacija i lokalnog stanovništva, oblikujući njihove ekonomske, socijalne i kulturne pejzaže. Turizam donosi brojne koristi za destinacije i njihove zajednice.

Ekonomski gledano, turizam potiče razvoj malih i srednjih poduzeća, otvara nova radna mjesta i poboljšava infrastrukturu. Socijalno, potiče interakciju između različitih kultura, jača društvene veze i promiče međusobno razumijevanje. Kulturno, turizam pomaže očuvanju lokalne baštine i tradicija, ističući autentičnost destinacija. Grad Poreč već dugi niz godina predstavlja vrlo uspješnu turističku destinaciju koja privlači posjetitelje iz cijele Europe, pa i šire. Turizam je u Poreču dominantan sektor s mnogim značajnim učincima, o kojima se opsežno raspravlja u ovom istraživačkom radu. Problem istraživanja proizlazi iz potrebe da se, uz ekonomske koristi, sagleda širi utjecaj turizma te da se bolje razumije kako lokalno stanovništvo doživljava različite pozitivne i negativne aspekte.

Ovaj diplomski rad istražuje utjecaj turizma na lokalno stanovništvo Poreča te njihovu percepciju kvalitete života unutar turističke destinacije. Fokus istraživanja leži u procjeni zadovoljstva lokalnog stanovništva općim smjerom turističkog razvoja, evaluaciji njihove uključenosti u proces razvoja turizma grada Poreča, istraživanju njihovih stavova o važnosti vlastitog doprinosa u planiranju turističkog razvoja, te analizi njihovih percepcija o utjecaju turizma na ekonomiju, okoliš, društvo i kulturu. Cilj ovog istraživačkog rada je produbiti razumijevanje interakcije između turizma i lokalne zajednice te identificirati ključne čimbenike koji oblikuju percepciju stanovništva o turističkom razvoju. Turizam je neizostavan dio gospodarskog života Poreča. Povećanje broja posjetitelja direktno doprinosi rastu prihoda u sektoru ugostiteljstva, smještaja i drugih povezanih djelatnosti.

Pored izravnih ekonomskih učinaka, turizam donosi i značajne indirektno koristi kroz poboljšanje lokalne infrastrukture, poput modernizacije prometnica, izgradnje novih smještajnih kapaciteta i unapređenja komunalnih usluga. S obzirom na kulturne i društvene aspekte, turizam u Poreču doprinosi očuvanju i promicanju lokalne kulturne baštine. Brojni festivali, manifestacije i kulturni događaji privlače turiste i istovremeno potiču lokalnu zajednicu na aktivno sudjelovanje u očuvanju i prezentaciji vlastite kulture. Međutim, ne treba zanemariti ni negativne aspekte turizma, poput

prekomjerne urbanizacije, ekoloških izazova i mogućeg narušavanja lokalnih vrijednosti i običaja. Lokalno stanovništvo Poreča ima ključnu ulogu u oblikovanju turističke ponude i doživljaja. Njihova percepcija i stavovi o turizmu značajno utječu na održivost i dugoročni razvoj ove djelatnosti. Stoga je važno uključiti lokalnu zajednicu u procese planiranja i donošenja odluka vezanih uz turizam, kako bi se osigurala ravnoteža između ekonomskih koristi i očuvanja društveno-kulturnih vrijednosti

U radu su korištene različite znanstvene metode kako bi se temeljito istražili i analizirali učinci turizma na lokalnu zajednicu. Metoda analize i sinteze omogućila je raščlanjivanje složenih problema na manje dijelove, a potom ponovno spajanje tih dijelova kako bi se stvorila cjelovita slika. Ova metoda bila je ključna za razumijevanje složenih odnosa između različitih čimbenika koji utječu na razvoj i utjecaj turizma u Poreču. Korištene su i induktivna i deduktivna metoda. Induktivna metoda koristila se za izvođenje općih zaključaka na temelju specifičnih podataka prikupljenih tijekom istraživanja, dok je deduktivna metoda omogućila testiranje tih općih zaključaka kroz specifične slučajeve kako bi se osigurala valjanost istraživačkih rezultata. Statistička metoda bila je ključna za analizu kvantitativnih podataka, poput broja dolazaka i noćenja turista u Poreču tijekom godina. Ovi podaci pružili su empirijsku osnovu za donošenje zaključaka o turističkim trendovima i njihovom utjecaju na lokalnu zajednicu. Metoda deskripcije korištena je za detaljno opisivanje trenutnog stanja turizma u Poreču, uključujući analizu prirodno-geografskih obilježja, demografskih podataka, te infrastrukturnih i kulturno-povijesnih karakteristika grada. Metoda opažanja omogućila je izravno praćenje i zapažanje situacija na terenu. Ova metoda bila je posebno korisna za razumijevanje iskustava i percepcija stanovnika o turizmu.

Ovaj rad pridonosi razumijevanju složenih odnosa između turizma i lokalne zajednice u Poreču, te pruža preporuke za budući održivi razvoj turizma koji će zadovoljiti potrebe posjetitelja, ali i očuvati kvalitetu života lokalnog stanovništva.

Osim uvoda i zaključka, rad se sastoji od tri glavna poglavlja. Prvo poglavlje istražuje učinke turizma na lokalnu zajednicu, s posebnim fokusom na način na koji turizam utječe na život lokalnog stanovništva. U ovom dijelu rada detaljno se analiziraju ekonomski, društveni i ekološki učinci turizma, kao i njihov međusobni međuodnos te kako oni oblikuju svakodnevnicu stanovnika. Drugo poglavlje posvećeno je turizmu Grada Poreča, gdje se razmatraju ključne karakteristike grada, uključujući prirodno-geografska, kulturno-povijesna, prometna i demografska obilježja. Također se pruža pregled turističke ponude i potražnje te analiza ključnih faktora koji utječu na razvoj turizma u Poreču. Treće poglavlje obuhvaća istraživački dio rada, u kojem se opisuje metodologija istraživanja, analiziraju socio-demografski profili ispitanika te se interpretiraju rezultati istraživanja s naglaskom na ekonomske i društvene utjecaje turizma. Posebna pažnja posvećena je važnosti

uključivanja lokalnog stanovništva u planiranje i provedbu turističkih aktivnosti kako bi se osigurala dugoročna održivost destinacije.

1. TURIZAM I NJEGOVI UČINCI NA LOKALNU ZAJEDNICU

UNWTO definira turizam kao društveni, kulturni i ekonomski fenomen koji uključuje kretanje ljudi u zemlje ili mjesta izvan njihovog uobičajenog okruženja u osobne ili poslovne/profesionalne svrhe. Ti se ljudi nazivaju posjetiteljima (koji mogu biti turisti ili izletnici; rezidenti ili nerezidenti), a turizam ima veze s njihovim aktivnostima, od kojih neke uključuju troškove turizma.¹

Turizam ima značajne učinke na lokalnu zajednicu, obuhvaćajući ekonomske, sociokulturne i okolišne aspekte. Prvenstveno, ekonomski učinci turizma uključuju povećanje prihoda i stvaranje novih radnih mjesta, što doprinosi poboljšanju kvalitete života lokalnog stanovništva. Turistički razvoj može donijeti značajne ekonomske koristi kroz direktno zapošljavanje u turizmu, kao i kroz indirektno koristi poput povećane potražnje za lokalnim proizvodima i uslugama.² Ova industrija također potiče razvoj infrastrukture, omogućujući kulturnu razmjenu između posjetitelja i domaćih stanovnika. Lokalni restorani, trgovine i trgovački centri ostvaruju značajan profit zahvaljujući turističkoj potrošnji, što dodatno jača lokalnu ekonomiju.

Sociokulturni učinci turizma mogu imati dvostruke posljedice. Dok turizam može poticati očuvanje kulturne baštine i podizanje svijesti o lokalnim običajima, također može dovesti do kulturne erozije uslijed prekomjernog prilagođavanja turista ili neadekvatnog upravljanja turističkim aktivnostima.³ Stoga je važno da lokalne vlasti i poduzeća prepoznaju potrebu za podrškom lokalnom stanovništvu kako bi osigurali uspješnost i održivost turizma. Transformacija lokalnog gospodarstva uslijed povećane turističke potražnje ne događa se samo zbog vanjskih utjecaja, već i zbog unutarnjih dinamika unutar zajednice, uključujući stavove i odnose lokalnog stanovništva.

Konačno, okolišni učinci turizma također su značajni. Razvoj turizma može izazvati brojne pozitivne i negativne utjecaje na okoliš, te je ključno planirati i upravljati turizmom na način koji minimizira negativne učinke, a maksimizira pozitivne.⁴ Osiguravanje da turizam donosi benefite svim segmentima zajednice ključno je za održivi razvoj i dugoročnu uspješnost destinacije. Stoga je od ključne važnosti da se prilikom organiziranja turističke ponude uzme u obzir korist koju mogu

¹ UNWTO. "Glossary of Tourism Terms." Pristupljeno 24. srpnja 2024. <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>.

² Magaš, Dragan, Ksenija Vodeb, i Zrinka Zadel. Menadžment turističke organizacije i destinacije. Opatija: Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2018.

³ Ibidem, 50

⁴ Ibidem, 52

ostvariti lokalni potrošači, što će omogućiti povećanje zaposlenosti i prihoda za lokalno stanovništvo, te dodatno ojačati lokalnu ekonomiju.

1.1. Lokalno stanovništvo i turizam

Lokalno stanovništvo igra ključnu ulogu u oblikovanju i održavanju turističke destinacije. Njihova percepcija turizma, kao i način na koji su uključeni u turističke aktivnosti, direktno utječu na dugoročnu održivost destinacije. Uključivanje lokalne zajednice u planiranje i upravljanje turizmom može značajno pridonijeti smanjenju negativnih učinaka turizma i povećanju koristi za stanovnike. Prema istraživanju Đurkina Badurine i Soldić Frlete, stanovnici koji žive u izrazito turistički posjećenim destinacijama često razvijaju osjećaj ovisnosti o turizmu, što može rezultirati dvojakim stavovima prema turizmu kao gospodarskoj aktivnosti. S jedne strane, prepoznaju ekonomske koristi, no s druge strane osjećaju pritisak zbog mogućih društvenih i okolišnih troškova.⁵

1.2. Utjecaj turizma na život lokalnog stanovništva

1.2.1. Pregled ekonomskih, društvenih i ekoloških učinaka turizma na lokalnoj razini

Turizam predstavlja ključnu gospodarsku aktivnost koja ima značajan utjecaj na lokalnu razinu, kako ekonomski, društveno tako i ekološki. Povezanost turizma s lokalnim zajednicama često rezultira različitim ekonomskim efektima, što uključuje stvaranje radnih mjesta, povećanje prihoda i razvoj infrastrukture. Osim toga, turizam ima značajan društveni utjecaj kroz promicanje kulturne raznolikosti, međukulturalne razmjene i poboljšanja kvalitete života lokalnog stanovništva. Međutim, treba uzeti u obzir i negativne aspekte, poput prekomjernog iskorištavanja prirodnih resursa, sociokulturnih promjena i pritisaka na tradicionalne obrasce života.

Ekonomski učinci turizma na lokalnoj razini protežu se daleko dalje od samo otvaranja radnih mjesta i poticanja turističke potrošnje. Turizam stvara prilike za razvoj malih i srednjih poduzeća, često djelujući kao katalizator za poduzetništvo unutar destinacije. Uz to, turizam potiče ulaganja u različite sektore ekonomije, kao što su infrastruktura, javne usluge i kulturne institucije. Na primjer, izgradnja novih hotela i smještajnih objekata zahtijeva suradnju s lokalnim građevinskim tvrtkama,

⁵ Đurkin Badurina, Ivana, i Dubravka Soldić Frleta. "Tourism Dependency and Perceived Local Tourism Governance: Perspective of Residents of Highly-Visited and Less-Visited Tourist Destinations." *Tourism* 69, br. 2 (2021): 145–162.

što rezultira povećanom potražnjom za radnom snagom i povećanjem prihoda u građevinskom sektoru. Turizam također potiče razvoj trgovine, budući da turisti često troše novac na kupnju suvenira, lokalnih proizvoda i usluga, čime se potiče raznolikost i konkurentnost lokalnog tržišta. Osim neposrednih ekonomskih učinaka, turizam može djelovati kao katalizator za dugoročni gospodarski rast i održivi razvoj destinacije. Jedan od ključnih aspekata je uloga ulaganja u razvoj turističke infrastrukture koja uključuje prometnu i komunikacijsku infrastrukturu, hotelijerstvo i ugostiteljstvo te rekreativne sadržaje. Ova ulaganja ne samo da poboljšavaju iskustvo posjetitelja, već potiču i dugoročni ekonomski rast, stvarajući novu potražnju za lokalnim dobrima i uslugama, što rezultira povećanjem prihoda i otvaranjem radnih mjesta u zajednici⁶ Nadalje, turizam može potaknuti ulaganja u obnovu kulturne baštine i očuvanje povijesnih spomenika, što dodatno jača identitet destinacije i privlačnost turista. Investicije u turizam također potiču razvoj infrastrukture, poput prometne povezanosti, komunalnih usluga i javnih prostora, što poboljšava kvalitetu života lokalnog stanovništva i stvara bolje uvjete za turiste. Također, ulaganja u turističku infrastrukturu mogu imati indirektan utjecaj na kvalitetu života lokalnog stanovništva kroz održivi razvoj turizma, povećavajući ekonomske prilike i stabilnost zajednice.⁷ Ovo rezultira dugoročnim ekonomskim koristima za zajednicu, a sve ove ekonomske aktivnosti imaju kumulativni učinak, stvarajući dinamičan gospodarski ekosustav koji podržava rast i prosperitet zajednice.

Društveni učinci turizma na lokalnoj razini su raznoliki i kompleksni te imaju dubok utjecaj na zajednicu. Turizam može poslužiti kao katalizator za promicanje kulturne raznolikosti i međukulturalne razmjene, potičući otvorenost, toleranciju i razumijevanje među različitim društvenim skupinama. Kroz interakciju s turistima, lokalno stanovništvo može obogatiti svoje iskustvo i perspektivu, što doprinosi izgradnji globalnog društva temeljenog na uvažavanju i poštovanju različitosti. Turizam također pruža platformu za promociju lokalne kulture, običaja, tradicija i umjetnosti, omogućujući zajednici da očuva svoj identitet kroz organizaciju kulturnih događaja, izložbi, folklornih programa i gastronomskih manifestacija, što privlači turiste i potiče ekonomski razvoj.⁸ Turističke aktivnosti često potiču ponudu autentičnih lokalnih proizvoda i usluga, što doprinosi očuvanju tradicije i stvaranju dodane vrijednosti za lokalno stanovništvo. Međutim, uz pozitivne društvene učinke dolaze i određeni izazovi i rizici. Komercijalizacija turizma

⁶ "Impact of Investment in Tourism Infrastructure Development on Attracting International Visitors: A Nonlinear Panel ARDL Approach Using Vietnam's Data." *Journal of Tourism Research*, pristupljeno 1. kolovoza 2024.

⁷ *ibidem*

⁸ *ibidem*

može dovesti do gubitka autentičnosti i prekomjerne eksploatacije kulturnih resursa, pri čemu lokalno stanovništvo može biti pod pritiskom da se prilagodi turističkim preferencijama, što može rezultirati gubitkom identiteta i tradicije.⁹ Kombinirajući ekonomske i društvene učinke turizma, jasno je da turizam ima potencijal stvoriti dinamičan gospodarski i društveni ekosustav koji podržava rast, prosperitet i kulturnu raznolikost zajednice. Ekonomski učinci turizma na lokalnoj razini protežu se daleko dalje od samo otvaranja radnih mjesta i poticanja turističke potrošnje. Turizam stvara prilike za razvoj malih i srednjih poduzeća, često djelujući kao katalizator za poduzetništvo unutar destinacije. Uz to, turizam potiče ulaganja u različite sektore ekonomije, kao što su infrastruktura, javne usluge i kulturne institucije, dok istovremeno doprinosi očuvanju tradicije i jačanju identiteta destinacije kroz kulturnu razmjenu i promociju lokalnih običaja i tradicija'.¹⁰ Sve ove ekonomske i društvene aktivnosti koje potiče turizam imaju kumulativni učinak na lokalnu razinu, stvarajući dinamičan gospodarski i društveni ekosustav koji podržava rast, prosperitet i očuvanje kulturne baštine zajednice. Osim toga, turizam može dovesti do preopterećenja lokalne infrastrukture i resursa, uključujući prometne mreže, vodoopskrbu, zdravstvene i obrazovne ustanove. Stoga je važno da lokalna zajednica uspostavi ravnotežu između ekonomskih koristi i očuvanja društvenog i kulturnog integriteta. Održivi turizam trebao bi promicati aktivno sudjelovanje lokalnog stanovništva u planiranju i upravljanju turističkim aktivnostima, osiguravajući da turizam pruža koristi zajednici kao cjelini, a ne samo odabranim dionicima. To zahtijeva transparentnost, participativni pristup i pažljivo upravljanje turističkim razvojem kako bi se osiguralo da turizam ostvaruje pozitivan i dugoročan društveni utjecaj na lokalnu razinu.

1.2.2. Međuodnos ekonomskih, ekoloških i društvenih učinaka turizma na život lokalnog stanovništva

Turizam je fenomen koji duboko utječe na ekonomske i društvene aspekte života lokalnih zajednica, stvarajući kompleksnu mrežu međusobnih utjecaja. Turizam ne može postojati bez funkcionalne i održive turističke industrije. Brojni unutarnji i vanjski čimbenici mogu utjecati na otpornost u ovom području.¹¹ Ekonomski učinci turizma često se manifestiraju kroz povećanje prihoda, otvaranje novih

⁹ *ibidem*

¹⁰ *ibidem*

¹¹ Tyrrell, Timothy J., i Robert J. Johnston. "Tourism sustainability, resiliency and dynamics: Towards a more comprehensive perspective." *Tourism and Hospitality Research* 8, br. 1 (2008): 12–24.

radnih mjesta i razvoj infrastrukture. Turizam je značajan pokretač ekonomskog razvoja mnogih zajednica, posebno onih koje se oslanjaju na prirodne i kulturne resurse za privlačenje posetilaca. Ekonomski učinci turizma često uključuju stvaranje novih radnih mjesta, povećanje prihoda lokalnih poduzeća i poboljšanje infrastrukture. Na primjer, porast broja turista može dovesti do razvoja novih ugostiteljskih objekata, trgovina i uslužnih djelatnosti, što doprinosi lokalnoj ekonomiji. Međutim, ekonomski benefiti turizma dolaze s društvenim izazovima. Povećanje turističkog prometa može dovesti do promjena u društvenoj strukturi lokalnih zajednica, kao što su rast cijena nekretnina i troškova života. Ovo može stvoriti ekonomski pritisak na lokalno stanovništvo koje možda nije direktno uključeno u turističku industriju. Također, priliv turista može izazvati kulturne promjene, gdje lokalne tradicije i običaji bivaju prilagođeni ili čak komodificirani za potrebe turista, što može dovesti do gubitka autentičnosti lokalne kulture. Utjecaj posjetitelja na socijalnu i kulturnu otpornost može biti prilično složen i ne mora uvijek biti negativan.¹² Povezivanje ekonomskih i društvenih učinaka turizma zahtijeva holistički pristup koji uzima u obzir kako ekonomske koristi tako i društvene izazove. Održivi razvoj turizma treba da se fokusira na balansiranje ovih aspekata, osiguravajući da ekonomski rast ne dođe na štetu društvene kohezije i kulturnog integriteta lokalnih zajednica.

Okolišni učinci turizma na lokalnoj razini mogu imati širok spektar posljedica koje utječu na okoliš i prirodne resurse destinacije. Turisti su istovremeno privučeni i degradiraju kvalitetu okoliša, koja se zatim obnavlja na temelju prirodnih procesa.¹³ Povećan turistički promet može rezultirati intenzivnom potrošnjom energije i resursa, što može dovesti do povećane emisije stakleničkih plinova i globalnog zagrijavanja. Osim toga, velike turističke infrastrukture poput hotela, resorta i golf terena često zahtijevaju značajnu izgradnju i razvoj na priobalnim područjima ili u ruralnim krajevima, što može dovesti do uništavanja prirodnih ekosustava poput šuma, močvara ili prirodnih obala. Nadalje, intenzivan turistički promet može dovesti do prekomjernog zagađenja vode i tla, osobito u područjima s nedovoljnom infrastrukturom za obradu otpadnih voda ili odlaganje otpada. Otpad od hrane, plastične ambalaže i ostali otpadni materijali mogu završiti u okolišu, ugrožavajući lokalni ekosustav i bioraznolikost. Osim toga, masovni turizam može dovesti do preopterećenja osjetljivih prirodnih područja poput nacionalnih parkova ili rezervata, što može uzrokovati eroziju tla, degradaciju vegetacije i ugrožavanje autohtonih biljnih i životinjskih vrsta. Da bi se ublažili negativni okolišni učinci turizma, ključno je provoditi održive prakse upravljanja resursima i zaštite okoliša. To može uključivati implementaciju programa recikliranja, smanjenje potrošnje energije i vode, promicanje ekološki

¹² Ibidem, 19

¹³ Ibidem, 20

osviještenih oblika prijevoza poput bicikala ili javnog prijevoza te uspostavljanje zaštićenih područja za očuvanje prirodnih resursa i biološke raznolikosti. Održivost turizma uključuje i edukaciju turista o važnosti očuvanja okoliša te promicanje odgovornog ponašanja tijekom posjeta destinaciji. Kroz zajedničke napore lokalne zajednice, turističke industrije i vlasti, mogu se postići pozitivni pomaci prema očuvanju okoliša i stvaranju održivih turističkih destinacija. Socijalna i kulturna otpornost može biti najotpornija na jednostavno mjerenje. Ipak, ona može biti ključna za dinamiku koja utječe na stvarnu i percipiranu autentičnost destinacije.¹⁴ Upravljanje turizmom na lokalnoj razini postaje izazovna zadaća, s potrebom za balansom između ekonomskih, društvenih i okolišnih interesa. Ključno je uspostaviti održiv turizam koji maksimizira koristi za lokalno stanovništvo, promiče kulturnu i prirodnu baštinu te štiti okoliš. To zahtijeva suradnju svih dionika, uključujući vlasti, lokalno stanovništvo, turističku industriju i organizacije civilnog društva, kako bi se osiguralo da turizam ostvaruje pozitivne učinke bez negativnih posljedica po lokalnu zajednicu i okoliš. Ovaj ekonomski rast često prati porast standarda života, što može dovesti do poboljšanja kvalitete obrazovanja, zdravstva i drugih društvenih usluga. S druge strane, društveni učinci turizma uključuju promjene u društvenim strukturama i načinima života lokalnog stanovništva. Lokalni stanovnici često izražavaju zadovoljstvo turističkim aktivnostima zbog ekonomskih koristi koje donose, poput povećanja prihoda i otvaranja novih radnih mjesta. Međutim, uz ove koristi dolaze i negativni utjecaji, poput gužvi, povećanog prometa i rasta cijena osnovnih dobara. Ovi društveni izazovi mogu izazvati nezadovoljstvo među lokalnim stanovništvom, osobito ako nisu uključeni u procese donošenja odluka i upravljanja turizmom. Kombinirani učinak ekonomskih i društvenih faktora posebno se može vidjeti u zajednicama gdje turizam nije glavna ekonomska aktivnost. U takvim područjima naponi za održivi razvoj turizma uključuju očuvanje lokalne kulture i prirodnih resursa, što može pridonijeti dugoročnom blagostanju zajednice. Istovremeno, poznate turističke destinacije suočavaju se s izazovima održivog turizma, kao što su upravljanje velikim brojem posjetitelja i očuvanje kulturne baštine. Pojam overtourism odnosi se upravo na situacije u kojima se broj turista u destinaciji toliko poveća da stvara društvene i ekološke probleme. Lokalno stanovništvo može osjetiti da njihov način života nestaje pod pritiskom turizma, što može dovesti do otpora prema turistima i ekonomskim subjektima na destinaciji. Overtourism može rezultirati prenapučenošću, zagađenjem, povećanim cijenama nekretnina, lošim iskustvom posjetitelja, pa čak i protestima lokalnog stanovništva. U konačnici, ključ za uspješno upravljanje turizmom leži u postizanju ravnoteže između ekonomskih koristi i društvenih učinaka. Uključivanje lokalne zajednice u proces donošenja odluka i planiranja može osigurati da turizam donosi pozitivne ekonomske učinke,

¹⁴ *Ibidem*, 23

dok se istovremeno minimiziraju negativne društvene posljedice. Održivi razvoj turizma zahtijeva strateški pristup koji uzima u obzir specifične potrebe i izazove svake zajednice, čime se omogućuje dugoročno blagostanje i zadovoljstvo svih uključenih dionika.

2. TURIZAM GRADA POREČA

U ovom dijelu istraživanja pažnja će biti usmjerena na analizu ključnih faktora koji su od presudne važnosti za razvoj turizma u Poreču. Prvo će se razmotriti prirodne karakteristike ovog područja, uključujući geografske i klimatske uvjete, koji privlače turiste svojim jedinstvenim pejzažima i povoljnim vremenskim prilikama. Nadalje, istražit će se bogata kulturna baština Poreča, koja obuhvaća povijesne spomenike, arhitektonske znamenitosti i raznovrsne kulturne događaje koji igraju značajnu ulogu u privlačenju posjetitelja. Prometna dostupnost je također ključan faktor koji će biti detaljno analiziran. To uključuje pregled trenutne cestovne, zračne i pomorske povezanosti grada s ostatkom Hrvatske i inozemstvom. Razmatrat će se kvaliteta i učinkovitost prometne infrastrukture, kao i mogućnosti za daljnje unaprjeđenje kako bi se olakšao dolazak i boravak turista. Demografski trendovi će biti važan aspekt ovog istraživanja. Ovdje će se analizirati demografske promjene u lokalnom stanovništvu, uključujući migracijske trendove, starosnu strukturu i obrazovnu razinu, te kako ti faktori utječu na radnu snagu u turizmu. Poseban naglasak će biti stavljen na ulogu lokalnog stanovništva u turističkoj industriji, njihovu uključenost i percepciju turizma. Intelektualni resursi, kao što su obrazovni kapaciteti, stručna usavršavanja i inovacije u turističkoj ponudi, također će biti predmet istraživanja. Analizirat će se kako dostupnost i kvaliteta obrazovnih programa u turizmu i srodnim industrijama doprinose razvoju i održavanju visokih standarda u pružanju turističkih usluga. Osim navedenih faktora, provest će se sveobuhvatna analiza trenutnog stanja turizma u Poreču. To će uključivati detaljnu procjenu trenutne turističke ponude, kao što su smještajni kapaciteti, ugostiteljske usluge, kulturne i rekreativne aktivnosti. Također će se ispitati potražnja za turističkim uslugama, analizirajući turističke trendove, preferencije i očekivanja posjetitelja. Ova analiza će omogućiti identifikaciju ključnih snaga i slabosti u turističkoj ponudi Poreča, te pružiti smjernice za buduće strateško planiranje i razvoj kako bi se postigla održivost i konkurentnost na turističkom tržištu.

2.1. Obilježja grada Poreča

2.1.1. Prirodno-geografska obilježja

Poreč, jedan od dragulja hrvatske obale Jadranskog mora, smješten je na zapadnoj obali istarskog poluotoka, a proteže se na površini od približno 139 kvadratnih kilometara. Njegova jedinstvena lokacija omogućuje mu da se ponosi raznolikim prirodnim krajolicima koji pružaju nevjerojatne prizore i iskustva posjetiteljima. Obala grada obiluje prekrasnim plažama koje se

protežu duž Jadranskog mora. Od šljunčanih plaža do skrovitih uvala i stjenovitih obala, posjetitelji imaju obilje opcija za uživanje u sunčanju, kupanju i opuštanju uz zvukove valova. Nedaleko od obale, Poreč se može pohvaliti raznolikim krajolicima kopna. Prostrani maslinici, vinogradi, polja i šume pružaju očaravajuće pejzaže i nude mogućnosti za šetnje, biciklizam i istraživanje prirode. Reljef grada karakteriziran je blagim brežuljcima i krškim terenom, što dodaje intrigantnu dimenziju njegovom krajoliku. Posjetitelji mogu uživati u šetnjama i vožnji biciklom kroz ove pitoreskne predjele te uživati u pogledima na okolni krajolik. Povoljna mediteranska klima s toplim ljetima i blagim zimama čini Poreč privlačnim odredištem tijekom cijele godine. Prosječna godišnja količina padalina iznosi oko 97 mm¹⁵, dok prosječna godišnja temperatura iznosi 18 °C.¹⁶ Ova klima također pridonosi bogatstvu flore i faune u regiji, stvarajući raznolike ekosustave i biološku raznolikost. Osim svojih prirodnih ljepota, Poreč je dom brojnih povijesnih spomenika i kulturnih znamenitosti koje svjedoče o bogatoj prošlosti grada. Posebno se ističe Eufrazijeva bazilika, koja je pod zaštitom UNESCO-a i predstavlja jedno od najvažnijih ranokršćanskih građevina u Europi. Posjetitelji mogu istraživati njegove povijesne ostatke i arheološka nalazišta te uživati u kulturnim događajima i tradiciji koja oblikuje identitet grada. Sve ovo čini Poreč neodoljivim odredištem za ljubitelje prirode, povijesti i kulture, pružajući nezaboravno iskustvo koje će ostati urezano u pamćenje svakog posjetitelja.

Poreč se ističe visokom razinom očuvanosti okoliša i izuzetno čistim morem. Jadransko more koje okružuje Poreč redovito se ispituje kako bi se osigurala njegova čistoća i kvaliteta. Prema istraživanjima Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Istarske županije, mikrobiološki pokazatelji mora potvrđuju da je voda na svim plažama Poreča izvrsne kvalitete za kupanje. Poreč ima čak 21 plažu koje nose Plavu zastavu, priznanje za čistoću mora i okoliša te sigurnost plivača

2.1.2. Prometna infrastruktura

Poreč, smješten na zapadnoj obali Istre, ima razvijenu prometnu infrastrukturu koja igra ključnu ulogu u potpori turizma i lokalnog gospodarstva. Glavna prometnica koja prolazi kroz Istru je autocesta A9, poznata kao "Istarski ipsilon". Ova autocesta povezuje Poreč s Trstom na sjeveru i Pulom na jugu,

¹⁵ Aladin.info. "Poreč – Klima." Pristupljeno 5. srpnja 2024. <https://www.aladin.info/hr/hrvatska/porec-klima>.

¹⁶ *ibidem*

omogućavajući brz i učinkovit cestovni pristup. Autocesta je moderna i dobro održavana, što doprinosi sigurnosti i komforu putovanja.

Osim autoceste, lokalne ceste povezuju Poreč s obližnjim gradovima i selima. Ove ceste su važan dio prometne mreže, omogućujući lako kretanje unutar regije. Autobusni promet je također dobro organiziran, s brojnim linijama koje povezuju Poreč s većim gradovima poput Rovinja i Umaga.

Autobusni kolodvor u Poreču centralno je smješten i nudi redovite linije koje olakšavaju putovanje lokalnom stanovništvu i turistima.

Pomorski promet također je značajan, s pristaništem koje služi kao polazište za turističke brodove. Veze s Venecijom popularne su među turistima, a brodske linije omogućuju ugodna putovanja i izlete. Porečka luka opremljena je za prihvat manjih kruzera, što dodatno doprinosi turističkoj ponudi.

Biciklistička infrastruktura u Poreču je dobro razvijena, s brojnim označenim biciklističkim stazama koje prolaze kroz grad i okolice. To potiče održivi oblik prijevoza i čini grad atraktivnim za ljubitelje biciklizma. Pješačke zone u centru grada omogućuju ugodnu šetnju, čime se povećava sigurnost i smanjuje prometna gužva.

2.1.3. Kulturno-povijesna obilježja

Poreč, dragulj hrvatske obale, ne samo da blista svojom prirodnom ljepotom, već je i bogat riznicom kulturno-povijesne baštine koja odražava dugu i složenu povijest ovoga grada. Poreč je mjesto gdje se isprepliću razdoblja i stilovi, stvarajući mozaik kulturnih utjecaja koji su oblikovali njegovu današnju sliku.

U središtu tog kulturnog bogatstva nalazi se Eufrazijeva bazilika¹⁷, jedan od najvažnijih spomenika bizantske umjetnosti u Europi. Ova veličanstvena građevina iz 6. stoljeća, koja je uvrštena na UNESCO-v popis svjetske baštine, predstavlja remek-djelo arhitekture i umjetnosti. Njezini izvanredni mozaici, koji prikazuju vjerske motive, svjedoče o visokoj razini umjetničke vještine i religioznom zanosu iz doba ranog kršćanstva. Bazilika nije samo religijski objekt, već i kulturni simbol Poreča, mjesto gdje prošlost živi kroz umjetničku izražajnost.

¹⁷ UNESCO. "Episcopal Complex of the Euphrasian Basilica in the Historic Centre of Poreč." Pristupljeno 15. kolovoza 2024. <https://whc.unesco.org/en/list/809>.

Povijesna jezgra Poreča očuvala je rimski urbanistički raspored, što je rijetkost na ovom području. Glavne ulice, Decumanus i Cardo Maximus, ne samo da su očuvala imena iz rimskog doba, već su i danas središnje osi grada oko kojih se isprepliće život lokalnog stanovništva i posjetitelja. Duž ovih ulica smješteni su brojni povijesni objekti koji svjedoče o bogatoj prošlosti Poreča. Starorimske zidine i kule, koje su nekoć služile za obranu grada, danas su tihi čuvari njegove povijesti. Peterokutna i Sjeverna kula, simboli srednjovjekovne obrane, pružaju pogled na povijesni razvoj Poreča, dok ujedno nude fascinantne vizure na grad i okolice.

Zavičajni muzej Poreštine¹⁸, smješten u baroknoj palači Sinčić, čuva arheološku i etnografsku baštinu regije. Ovaj muzej nudi uvid u bogatu povijest Poreča i njegove okolice, od prapovijesti do modernih vremena. Njegove zbirke uključuju arheološke nalaze, umjetničke radove te predmete svakodnevnog života, što posjetiteljima omogućuje da urone u prošlost i bolje razumiju kulturnu evoluciju ovog kraja. Uz ove povijesne spomenike, Poreč je i središte živahne kulturne scene koja obogaćuje njegovu ponudu tijekom cijele godine.

Festival dokumentarnog filma, Poreč Dox¹⁹, jedan je od važnijih kulturnih događaja koji privlači posjetitelje iz cijele regije i šire. Festival nudi raznolik program dokumentarnih filmova, predstavljajući društvene teme i umjetnička ostvarenja koja potiču na promišljanje i diskusiju. Poreč također njeguje bogatu tradiciju kroz različite manifestacije i proslave koje slave lokalnu kulturu i običaje. Gastronomski festivali, kao što je Vinistra, pružaju jedinstvenu priliku za kušanje vrhunskih vina i tradicionalnih istarskih delicija, dok Fešta svetog Maura, zaštitnika grada, oživljava stari duh Poreča kroz procesije, glazbu i ples. Ovi događaji ne samo da okupljaju lokalnu zajednicu, već i privlače turiste, pružajući im autentično iskustvo lokalnog života i kulture.

Dodatno, Poreč je bogat i sakralnim objektima koji imaju značajnu povijesnu i umjetničku vrijednost. Osim Eufrazijeve bazilike, važno je spomenuti i crkvu sv. Franje, gotičku građevinu iz 13. stoljeća, te crkvu Gospe od Anđela, baroknu crkvu iz 18. stoljeća, koje također doprinose sakralnoj baštini grada. Kulturno-povijesna baština Poreča nije samo zbirka spomenika i događaja, već je i živa tradicija koja se prenosi s generacije na generaciju, obogaćujući život grada i njegovih posjetitelja. Ova baština, protkana kroz svakodnevni život, festivale, muzeje i povijesne građevine, čini Poreč ne samo turističkom destinacijom, već i čuvarom bogate kulturne prošlosti koja oblikuje njegovu sadašnjost i budućnost.

¹⁸ Muzej Poreč. "Naslovna." Pristupljeno 5. kolovoza 2024. <https://www.muzejporec.hr/hr/naslovna/>.

¹⁹ Pučko otvoreno učilište Poreč. "PorečDox." Pristupljeno 12. kolovoza 2024. <https://www.poup.hr/programi/glazbeno-scenski-odjel/porecdox/>.

2.1.4. Demografska obilježja

Poreč je grad s dinamičnom demografskom strukturom koja odražava povijesne migracije i suvremene gospodarske trendove. Prema najnovijim podacima iz popisa stanovništva 2021. godine, grad ima 16.607 stanovnika, što pokazuje blagi pad u odnosu na prethodni popis iz 2011. godine, kada je Poreč imao 16.696 stanovnika. Ovaj blagi pad broja stanovnika može se tumačiti u kontekstu općih demografskih trendova u Hrvatskoj, gdje mnogi gradovi bilježe smanjenje broja stanovnika zbog emigracije i prirodnog priraštaja. Etnička struktura Poreča i dalje je raznolika, s većinskim hrvatskim stanovništvom, ali i značajnim zajednicama Talijana, Srba i drugih manjina. Ova etnička raznolikost doprinosi kulturnom bogatstvu grada, što je vidljivo u svakodnevnom životu kroz različite običaje i tradicije. Dobna struktura Poreča odražava opće trendove starenja stanovništva, no priljev mladih radnika u sektore turizma i ugostiteljstva donekle ublažava ovaj trend. Unatoč laganom smanjenju broja stanovnika, Poreč ostaje atraktivna destinacija za radnike zbog snažnog turističkog sektora i visoke kvalitete života. Obrazovna struktura stanovništva pokazuje raznolikost, s naglaskom na obrazovanje u sektorima usluga, turizma i ugostiteljstva, što odgovara potrebama lokalnog tržišta rada. Grad također nudi široku paletu kulturnih i obrazovnih sadržaja koji doprinose poboljšanju kvalitete života i čine Poreč atraktivnim mjestom za život, posebno za obitelji

Tablica 1. Broj stanovnika po dobnim skupinama

Dobna skupina	Broj stanovnika
0 - 4	780
5 - 9	800
10 - 14	830
15 - 19	745
20 - 24	741
25 - 29	857

Dobna skupina	Broj stanovnika
30 - 34	1,088
35 - 39	1,229
40 - 44	1,337
45 - 49	1,051
50 - 54	973
55 - 59	1,179
60 - 64	1,330
65 - 69	1,290
70 - 74	1,034
75 - 79	555
80 - 84	459
85 - 89	241
90 - 94	79
95 i više	9

Izvor: DZS

Tablica razlaže stanovništvo prema dobnim skupinama, čime se omogućuje uvid u demografski profil grada. Primjerice, najzastupljenije dobne skupine su one između 40 i 44 godine, s 1,337 stanovnika, te između 60 i 64 godine, s 1,330 stanovnika. Tablica pokazuje i smanjenje broja stanovnika u starijim dobnim skupinama, kao i relativno velik broj mladih stanovnika, što ukazuje na demografsku vitalnost grada. Ove informacije ključne su za planiranje socijalnih usluga, obrazovnih potreba i infrastrukture u gradu.

2.2. Ključni dionici turizma poreča

Dionik turističke destinacije je svaka osoba ili organizacija koja ima interes, utjecaj i određenu ulogu u turističkoj destinaciji ili pak na neki način turizam u destinaciji utječe na nju.²⁰

Turistička destinacija obuhvaća raznolike skupine dionika, svaki sa svojim specifičnim interesima, zahtjevima i potrebama. Kako bi destinacija funkcionirala skladno, iznimno je važno osigurati uravnoteženost interesa svih dionika, unatoč njihovoj brojnosti i različitosti perspektiva. Turistička destinacija okuplja različite skupine dionika koje mogu imati raznolike interese, zahtjeve i potrebe. Na primjer, lokalna zajednica može biti fokusirana na očuvanje kulturne baštine i poboljšanje kvalitete života, dok turistički operateri teže povećanju broja posjetitelja i profitabilnosti. Vlade igraju ključnu ulogu u uspostavljanju politika i infrastrukture koja podržava turizam, dok nevladine organizacije često zagovaraju zaštitu okoliša i održive prakse. Poduzetnici traže prilike za rast i razvoj unutar turističkog sektora, dok turisti žele nezaboravno i kvalitetno iskustvo. Koordinacija i integracija svih ovih interesa su ključne za postizanje održivog turističkog razvoja. U nastavku su detaljno opisane glavne skupine dionika u Poreču te njihovi ključni interesi.

Tablica 2. Dionici grada Poreča

Skupina	Dionici
Javni sektor	Grad Poreč, Turistička zajednica Grada Poreča, Istarska Županija
Privatni Sektor i Poslovni Subjekti	Plava Laguna d.d., Valamar Riviera d.d., Agrolaguna d.d., Maistra d.d., Turističke agencije, Transportne kompanije
Kulturne i Obrazovne Institucije	Zavičajni muzej Poreštine, Pučko otvoreno učilište Poreč, Institut za poljoprivredu i turizam
Neprofitne i Nvladine Organizacije	Lokalne ekološke udruge, Kulturne udruge, Zajednica športskih udruga grada Poreča
Lokalna Zajednica	Stanovnici Poreča,

Izvor: Izrada autora

²⁰ Đurkin Badurina, Ivana. "Pojam i analiza dionika u kontekstu lokalne zajednice i razvoja turizma." Predavanje, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2021.

Javni Sektor

Grad Poreč, kao glavni upravni organ, ima ključnu ulogu u upravljanju lokalnim politikama, planiranju i razvoju infrastrukture koja podržava turizam. Organizacijska struktura²¹ Grada Poreča temelji se na Statutu grada i obuhvaća nekoliko ključnih tijela koja upravljaju gradom. Na čelu gradske vlasti nalazi se Gradonačelnik, koji je nositelj izvršne vlasti i odgovoran je za zakonito i učinkovito obavljanje svih poslova iz samoupravnog djelokruga Grada. Gradonačelniku u radu pomažu njegovi zamjenici, koje bira Gradsko vijeće, a koji mogu obavljati dužnosti koje im povjeri Gradonačelnik. Gradsko vijeće Grada Poreča-Parenzo je predstavničko tijelo građana i broji 17 članova izabranih na lokalnim izborima. Gradsko vijeće donosi odluke o ključnim pitanjima koja se tiču lokalne zajednice, uključujući donošenje proračuna, reguliranje komunalnih djelatnosti, te upravljanje gradskim imovinom. Uz Gradonačelnika i Gradsko vijeće, Grad Poreč ima nekoliko upravnih odjela koji su odgovorni za specifične aspekte upravljanja gradom. Upravni odjeli su podijeljeni prema nadležnostima, uključujući Upravni odjel za opću upravu, koji se bavi pravnim, protokolarnim, savjetodavnim i administrativnim poslovima, te Upravni odjel za financije, zadužen za financijsko poslovanje i proračun Grada. Ova organizacijska struktura omogućava Gradu Poreču učinkovito upravljanje, donošenje odluka, i izvršavanje zadaća u korist lokalne zajednice, dok istovremeno osigurava transparentnost i odgovornost u radu tijela gradske uprave. Grad je odgovoran za razvoj i održavanje osnovne infrastrukture kao što su ceste, parkovi i javne površine koje su bitne za privlačenje i zadržavanje turista. Na primjer, Grad Poreč financira projekte obnove povijesnih znamenitosti poput Eufrazijeve bazilike, koja je pod zaštitom UNESCO-a, kako bi privukao turiste i očuvao kulturnu baštinu. Proračun Grada Poreča za 2024. godinu iznosi 60,94 milijuna eura. Ovaj proračun obuhvaća financiranje brojnih kapitalnih projekata, uključujući izgradnju novih vrtića, proširenje Doma za starije i nemoćne, ulaganja u sportsku infrastrukturu, kao i daljnje modernizacije komunalne infrastrukture. Sredstva su također namijenjena za održavanje visokog standarda javnih usluga i socijalnih programa koji obuhvaćaju sve generacije stanovnika Poreča. Ključni interesi grada uključuju očuvanje kulturne baštine, poboljšanje kvalitete života lokalnog stanovništva i povećanje ekonomske koristi od turizma. Održavanje ravnoteže između turističkog razvoja i očuvanja kvalitete života lokalnih stanovnika ključno je za dugoročnu održivost turizma.

²¹ Poreč.hr. "Dokumenti i izvješća." Pristupljeno 10. srpnja 2024.
<https://www.porec.hr/prva.aspx?stranica=60&pid=62>.

Turistička zajednica Grada Poreča zadužena je za promociju destinacije na domaćem i međunarodnom tržištu. Njihova uloga uključuje organizaciju marketinških kampanja, sudjelovanje na turističkim sajmovima te suradnju s turističkim agencijama i operaterima. Na primjer, Turistička zajednica organizira i promovira manifestacije poput Poreč Open Air festivala, koji uključuje razne kulturne i zabavne događaje tijekom ljeta. Njihov ključni interes je povećanje broja turista, produženje turističke sezone i promocija Poreča kao atraktivne destinacije. Promocija raznovrsnih događanja i atrakcija pomaže privući različite profile turista, što doprinosi ekonomskom rastu i razvoju lokalne zajednice. U financijskom izvješću Turističke zajednice grada Poreča za 2022. godinu istaknuti su ključni elementi koji odražavaju ukupno poslovanje i aktivnosti organizacije u protekloj godini. Prihodi su činili temelj za realizaciju brojnih programa i aktivnosti, a njihova struktura uključuje značajne prihode od boravišne pristojbe i članarina, što su ključni izvori financiranja za Zajednicu. Ukupno ostvareni prihodi iznosili su 12.037.176,02 kn, a s prenesenim viškom prihoda iz 2021. godine, ukupni prihodi su dosegli 14.202.914,92 kn. Prihodi od turističke pristojbe iznosili su 9.505.341,41 kn, što je 17% više od planiranog.²² Osim toga, važnu ulogu imaju i sredstva iz proračuna te razne potpore koje omogućuju financiranje specifičnih projekata i inicijativa usmjerenih na promociju destinacije. Što se tiče rashoda, najveći dio sredstava bio je usmjeren na promociju i oglašavanje Poreča kao turističke destinacije. To uključuje ulaganja u marketinške kampanje, digitalnu promociju te organizaciju brojnih manifestacija i događanja koja privlače posjetitelje u grad. Ukupni rashodi za 2022. godinu iznosili su 13.447.544,50 kn, što je 9% više od planiranog. Održavanje turističke infrastrukture također je bilo značajno financijsko opterećenje, budući da je potrebno osigurati visoke standarde za posjetitelje kako bi se očuvala reputacija Poreča kao vrhunske turističke destinacije. Kroz cijelo izvješće naglašava se važnost održavanja ravnoteže između prihoda i rashoda, uz fokus na održivi razvoj i odgovorno upravljanje resursima. Financijsko izvješće pokazuje da je Zajednica ostvarila stabilno poslovanje s viškom prihoda prenesenim iz prethodne godine, osiguravajući financijsku stabilnost za buduće projekte.

Istarska županija, kao regionalna vlast, ima ključnu ulogu u potpori lokalnim turističkim zajednicama i poduzetnicima, koordinirajući razvoj turizma na razini cijele regije. Županija pruža financijsku podršku regionalnim projektima koji poboljšavaju turističku infrastrukturu, kao što su izgradnja biciklističkih staza, modernizacija cestovne mreže, te razvoj kulturnih i prirodnih atrakcija.

²² My Poreč. "Dokumenti i izvješća." Pristupljeno 25. srpnja 2024. <https://www.myporec.com/hr/o-nama/dokumenti-i-izvjesca/247>.

Ove inicijative su usmjerene na olakšavanje kretanja turista, povećanje atraktivnosti regije, te osiguravanje održivog rasta turističkog prometa. Organizacijska struktura Istarske županije sastoji se od nekoliko upravnih odjela, uključujući Upravni odjel za turizam, Upravni odjel za gospodarstvo i Upravni odjel za održivi razvoj. Svaki odjel odgovoran je za specifične aspekte upravljanja i razvoja unutar regije. Upravni odjel za turizam fokusira se na razvoj turističkih proizvoda i destinacija, promociju regije kao turističke destinacije, te suradnju s lokalnim turističkim zajednicama i poduzetnicima. Proračun Istarske županije za 2024. godinu iznosi oko 1,5 milijardi kuna (približno 200 milijuna eura), a značajan dio tih sredstava namijenjen je za razvoj turističke infrastrukture i poticanje gospodarskog rasta u regiji. Ovo uključuje ulaganja u projekte održivog turizma, obnovu kulturne baštine, te poticanje poduzetništva u turizmu. Cilj ovih ulaganja je osigurati dugoročni održivi razvoj turizma koji će ravnomjerno doprinosti razvoju svih dijelova Istarske županije, čime se jača ukupna turistička ponuda i ekonomska snaga regije. Koordinirani razvoj turizma kroz suradnju svih dionika doprinosi ne samo povećanju turističkog prometa, već i jačanju regionalne ekonomije te očuvanju kulturne i prirodne baštine Istarske županije.

Privatni Sektor i Poslovni Subjekti

Plava Laguna d.d.

Plava Laguna d.d. je jedna od najvećih turističkih kompanija u Poreču, koja upravlja brojnim hotelima, apartmanima i kampovima, pružajući smještaj visokog standarda i razvijajući dodatne sadržaje poput wellness centara, sportskih aktivnosti i zabavnih programa. U 2023. godini, Plava Laguna ostvarila je neto dobit od 44,43 milijuna eura, što je smanjenje od 28,88% u odnosu na prethodnu godinu. Ukupni prihodi kompanije u 2023. iznosili su 214,61 milijuna eura.²³ Hotel Parentium Plava Laguna jedan je od najluksuznijih hotela u ponudi, s pet zvjezdica, smješten uz obalu, nudi vrhunske sadržaje uključujući wellness centar i brojne sportske aktivnosti. Hotel Plavi Plava Laguna je hotel s tri zvjezdice koji nudi ugodan smještaj neposredno uz plažu, idealan za obitelji i parove. Hotel Albatros Plava Laguna također nosi četiri zvjezdice, poznat je po visokokvalitetnoj usluzi i brojnim zabavnim sadržajima. Hotel Istra Plava Laguna i Hotel Zorna Plava Laguna su hoteli s tri zvjezdice, savršeni za goste koji traže udoban i pristupačan smještaj blizu mora, dok je Hotel Delfin Plava Laguna jedan od većih objekata u ponudi s brojnim sportskim i

²³ Infobiz. "Plava Laguna d.d." Pristupljeno 1. srpnja 2024. <https://infobiz.fina.hr/tvrtka/plava-laguna-d-d/OIB-57444289760>.

rekreacijskim sadržajima. Hotel Mediteran Plava Laguna, s tri zvjezdice, smješten je u mirnom okruženju, idealan za opuštajući odmor. Hotel Park Plava Laguna nosi četiri zvjezdice i nudi modernu arhitekturu i vrhunske sadržaje za obitelji. Uz hotele, resort uključuje i Apartments Laguna Bellevue, koje nude udoban smještaj u apartmanima s pogledom na more, te Apartments Galijot Plava Laguna, koje pružaju luksuzniji smještaj u apartmanskim vilama. Kampovi Bijela Uvala i Zelena Laguna su poznati po svojoj visokoj kvaliteti usluge i prirodnim okruženjima koja privlače ljubitelje kampiranja.

Valamar Riviera d.d.

Valamar Riviera d.d. je jedna od vodećih turističkih kompanija u Hrvatskoj, koja upravlja s 33 objekta u Poreču, uključujući hotele, apartmane i kampove. Njihova misija je osigurati visokokvalitetne turističke usluge, organizirati raznovrsna događanja i aktivnosti unutar svojih resorta, te primjenjivati održive prakse u poslovanju. U 2023. godini, Valamar Riviera d.d. ostvarila je ukupne prihode od 335,6 milijuna eura, što je porast u odnosu na prethodnu godinu. Unatoč izazovima poput inflacije, koja je povećala operativne troškove za 21,2% u prvih šest mjeseci 2023., Valamar je zabilježio rast noćenja i prihoda od 17% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Kompanija je nastavila s velikim investicijama, uključujući obnovu hotela i kampova te razvoj novih sadržaja, čime se povećava atraktivnost destinacija kojima upravlja.²⁴ Valamar Riviera se također ističe po svojoj posvećenosti održivom poslovanju, s ciljem postizanja ugljične neutralnosti do 2025. godine. Ulaže se u obnovljive izvore energije, a suradnja s lokalnim dobavljačima hrane dodatno jača njihov doprinos održivosti. Ovi prihodi i rezultati pokazuju Valamarovu uspješnost u prilagodbi tržišnim uvjetima i nastavku rasta unatoč izazovima na globalnoj razini.

Tablica 3. Smještajni objekti Valamara u gradu Poreču

Naziv objekta	Vrsta smještaja	Razina kvalitete (zvjezdice)
Valamar Riviera Hotel & Residence	Hotel	4 zvjezdice

²⁴ Valamar Riviera. "Valamar Reports Results for First Half of 2023." Pristupljeno 15. srpnja 2024. <https://valamar-riviera.com/en/media/press-releases/valamar-reports-results-for-first-half-of-2023/>.

Naziv objekta	Vrsta smještaja	Razina kvalitete (zvjezdice)
Parentino Hotel	Hotel	4 zvjezdice
Valamar Diamant Hotel	Hotel	4 zvjezdice
Valamar Crystal Hotel	Hotel	4 zvjezdice
Rubin Sunny Hotel by Valamar	Hotel	3 zvjezdice
Mediteran Sunny Hotel by Valamar	Hotel	3 zvjezdice
Valamar Pinia Hotel	Hotel	3 zvjezdice
Pical Sunny Hotel by Valamar	Hotel	2 zvjezdice
Sunset Lanterna Apartments	Apartmani	3 zvjezdice
Diamant Residence	Apartmani	4 zvjezdice
Lanterna Premium Camping Resort	Kamp	4 zvjezdice
Istra Premium Camping Resort	Kamp	5 zvjezdica
Solaris Camping Resort	Kamp	3 zvjezdice
Brioni Sunny Camping	Kamp	3 zvjezdice
Tunarica Sunny Camping	Kamp	2 zvjezdice

Izvor: <https://www.valamar.com/hr/smjestaj-porec>

Tablica prikazuje sve smještajne objekte kojima upravlja Valamar Riviera d.d. u Poreču, uključujući hotele, apartmane i kampove, te njihovu razinu kvalitete izraženu kroz zvjezdice. Ova tablica omogućuje pregled raznovrsne ponude smještaja, od luksuznih hotela s pet zvjezdica do pristupačnijih kampova. Ovi objekti pružaju širok raspon opcija za turiste, zadovoljavajući različite potrebe i preferencije posjetitelja Poreča. Valamar Riviera, uz značajne prihode i kontinuirana ulaganja u kvalitetu i održivost, potvrđuje svoju poziciju vodeće turističke kompanije u regiji

Zavičajni muzej Poreštine

Zavičajni muzej Poreštine, smješten u Poreču, jedna je od najstarijih muzejskih institucija u Istri, osnovana 1884. godine. Muzej se nalazi u baroknoj palači obitelji Sinčić, a njegova glavna zadaća je prikupljanje, čuvanje i istraživanje civilizacijskih i kulturnih dobara Poreštine. Uz to, muzej se bavi stručnom i znanstvenom obradom te prezentacijom tih dobara javnosti. Muzej ima raznoliku organizacijsku strukturu koja uključuje različite odjele poput arheologije, etnologije i povijesti umjetnosti. Također, poseban naglasak stavljen je na edukaciju, gdje muzejski pedagozi organiziraju razne programe i radionice za sve uzraste. Primjerice, programi poput „Veseli zvuci harmonike“ i edukativne mape za interaktivnu nastavu muzejske pedagogije privlače veliki broj učenika i studenata. Prema podacima iz godišnjeg izvješća Zavičajnog muzeja Poreštine za 2023. godinu, muzej bilježi ukupno 11.070 posjetitelja, uključujući stalni postav, izložbe, te sudionike edukativnih programa i posebnih manifestacija.²⁵ Muzej se financira iz različitih izvora, uključujući gradska proračunska sredstva, donacije i prihode od ulaznica. Proračun za tekuću godinu iznosi oko 1,2 milijuna kuna, a značajan dio tog iznosa usmjeren je na restauraciju i održavanje zbirki, kao i na organizaciju novih izložbi i događanja. Ova ustanova ima ključnu ulogu u očuvanju kulturne baštine Poreštine i služi kao važan faktor u kulturnom životu lokalne zajednice i turističkoj ponudi grada Poreča.

Institut za poljoprivredu i turizam

Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču je znanstvenoistraživačka institucija s dugom poviješću, osnovana 1875. godine. Njegov primarni cilj je unapređenje poljoprivrede, posebno vinogradarstva i maslinarstva, te razvoj održivog turizma u Istri. Institut djeluje kroz nekoliko odjela, uključujući odjel za poljoprivredu, prehrambenu tehnologiju, zaštitu okoliša i turizam. Osim istraživanja, institut pruža usluge savjetovanja, edukacije i analize, te surađuje s domaćim i međunarodnim institucijama na raznim projektima.²⁶

²⁵ "Najnovija izvješća muzeja." Pristupljeno 20. srpnja 2024. <https://mdc.hr/hr/mdc/publikacije/izvjesca-muzeja/najnovija-izvjesca/>.

²⁶ Institut za poljoprivredu i turizam. "Institut za poljoprivredu i turizam." Pristupljeno 10. kolovoza 2024. <https://www.iptpo.hr/index.php?lang=hr>.

Pučko otvoreno učilište Poreč

Pučko otvoreno učilište Poreč organizira različite kulturne i obrazovne programe relevantne za turiste. Njihova funkcija uključuje održavanje tečajeva, radionica i kulturnih manifestacija koje obogaćuju turističku ponudu. Na primjer, učilište može organizirati tečajeve tradicionalne istarske kuhinje ili radionice izrade suvenira, što privlači turiste i promiče lokalnu kulturu. Ključni interesi učilišta su obogaćivanje kulturne i obrazovne ponude, povećanje turističkog prometa i promocija lokalne kulture. Učilište teži pružanju raznovrsnih programa koji zadovoljavaju interese turista i lokalne zajednice, čime doprinosi ukupnoj atraktivnosti destinacije.

Neprofitne i Nevladine Organizacije

Lokalne ekološke udruge

Lokalne ekološke udruge bave se zaštitom okoliša i promicanjem održivih praksi u turizmu. Njihova funkcija uključuje organizaciju ekoloških akcija, edukaciju lokalnog stanovništva i turista o važnosti očuvanja prirodnih resursa. Na primjer, ekološke udruge mogu organizirati akcije čišćenja plaža ili edukativne ture u prirodi, čime povećavaju svijest o važnosti zaštite okoliša. Ključni interesi ekoloških udruga su očuvanje prirodnih resursa, edukacija javnosti o važnosti zaštite okoliša i promocija održivih turističkih praksi. Udruge teže stvaranju svijesti o ekološkim pitanjima i poticanju odgovornog ponašanja među turistima i lokalnim stanovništvom, čime doprinosi dugoročnoj održivosti destinacije. Najpopularnija takva udruga je 'Bio Istra'. Udruga "Bio Istra" osnovana je 2005. godine i bavi se promicanjem ekološke svijesti i održivog razvoja u Istri. Njihove aktivnosti uključuju organizaciju ekoloških akcija, poput čišćenja okoliša i edukacije o zaštiti prirode. Među najistaknutijim aktivnostima udruge su projekti vezani uz održivo gospodarenje otpadom, zaštitu biološke raznolikosti te edukaciju o ekološkom uzgoju hrane. Također, "Bio Istra" surađuje s lokalnim zajednicama na projektima koji promiču ekološki turizam i održive prakse. Projekt "EkoSfëra Poreč - Poreč, grad koji miriše, miriše na još" koji provodi udruga "Bio Istra" ima za cilj promicanje ekološke svijesti i održivosti u Poreču. Projekt obuhvaća niz aktivnosti poput organizacije ekoloških akcija, edukativnih radionica, i kampanja za smanjenje otpada i unaprjeđenje kvalitete zraka. Poseban naglasak stavljen je na poticanje lokalnog stanovništva i turista na održivo ponašanje, stvarajući uvjete za ekološki osviješten razvoj grada.

Kulturne udruge

Kulturne udruge promiču lokalnu kulturu, običaje i tradicije kroz različite manifestacije i događanja. Njihova funkcija uključuje organizaciju festivala, koncerata, izložbi i drugih kulturnih događaja koji privlače turiste i obogaćuju turističku ponudu destinacije. Na primjer, kulturna udruga može organizirati tradicionalne plesne i glazbene manifestacije koje privlače posjetitelje i promiču turističku zajednicu, Svaka skupina dionika ima specifične funkcije i interese koji doprinose održivom razvoju turizma. Slijedi detaljan opis glavnih skupina dionika, njihovih funkcija, ključnih interesa te konkretnih primjera njihovih uloga. U Poreču najaktivnija kultura udruga je definitivno LUP (Likovna udruga Poreč). Likovna udruga Poreč (LUP), osnovana 2005. godine, okuplja likovne stvaratelje svih stupnjeva obrazovanja, uzrasta i zanimanja. Udruga radi na razvijanju i promicanju likovne i primijenjene umjetnosti, kao i tradicionalnih narodnih obrta i zanata. LUP organizira izložbe, radionice i likovne kolonije, pružajući platformu za umjetnike da izraze svoju kreativnost. Udruga je aktivno uključena u lokalnu kulturnu scenu, doprinosi promicanju umjetnosti i obogaćuje kulturnu ponudu Poreča. Likovna udruga Poreč (LUP) nedavno je otvorila izložbu pod nazivom "Mediteran", koja prikazuje radove članova udruge inspirirane ljepotama Mediterana. Izložba obuhvaća različite stilove i tehnike, od slikarstva do skulpture, i odražava raznolike vizije i interpretacije mediteranskog krajolika i kulture. Ova izložba je jedan od mnogih kulturnih događaja koje LUP organizira kako bi promovirala likovnu umjetnost u Poreču i šire.

Zajednica športskih udruuga grada Poreča

Zajednica športskih udruuga Grada Poreča ²⁷(SZGP) okuplja preko 40 sportskih klubova, pokrivajući širok spektar sportskih disciplina, od nogometa i košarke do jedrenja i plivanja. SZGP koordinira aktivnosti ovih klubova, osigurava financijsku potporu, te organizira lokalna i regionalna natjecanja. Kroz redovite novosti i objave, SZGP informira članove i javnost o nadolazećim događanjima, rezultatima natjecanja, te važnim inicijativama za razvoj sporta u Poreču. Ova organizacija igra ključnu ulogu u promociji sporta i zdravog načina života u lokalnoj zajednici.

Stanovnici Poreča

Lokalni stanovnici Poreča igraju ključnu ulogu u oblikovanju turističkog iskustva posjetitelja. Oni sudjeluju u različitim turističkim aktivnostima, od pružanja smještaja kroz privatne apartmane

²⁷ SZGP. "Statistika i izvješća." Pristupljeno 1. srpnja 2024. <https://szgp.hr/>.

do sudjelovanja u lokalnim manifestacijama i događanjima. Njihova prisutnost i interakcija s turistima značajno utječe na doživljaj posjetitelja i može pridonijeti stvaranju pozitivne slike o destinaciji. Ključni interesi stanovnika uključuju očuvanje kulturne baštine, poboljšanje kvalitete života i ekonomske koristi od turizma. Sudjelovanje u turizmu pruža im prilike za dodatni prihod, dok istovremeno nastoje očuvati svoj način života i kulturni identite

Turistički Sektor

Lokalni poduzetnici uključuju vlasnike restorana, suvenirnica, vodiče i druge male poduzetnike koji pružaju usluge turistima. Njihova funkcija je pružanje autentičnih i visokokvalitetnih usluga koje obogaćuju doživljaj turista. Na primjer, vlasnik restorana može nuditi tradicionalna jela pripremljena od lokalnih namirnica, čime privlači gurmane i promiče lokalnu gastronomiju. Ključni interesi lokalnih poduzetnika su povećanje prihoda, promocija lokalnih proizvoda i usluga te stvaranje pozitivnog imidža destinacije. Poduzetnici se trude pružiti nezaboravna iskustva turistima kako bi potaknuli njihovo ponovno posjećivanje i pozitivne preporuke.

Turističke agencije Turističke agencije igraju ključnu ulogu u organizaciji izleta i aranžmana za posjetitelje. Njihova funkcija uključuje pružanje informacija, organizaciju putovanja i osiguravanje logističke podrške turistima. Na primjer, turistička agencija može organizirati vođene ture po povijesnim znamenitostima Poreča, čime olakšava turistima istraživanje destinacije i povećava njihovo zadovoljstvo. Ključni interesi turističkih agencija su povećanje broja klijenata, pružanje kvalitetnih usluga i ostvarivanje profita. Agencije se trude ponuditi raznolike i atraktivne pakete kako bi privukle što veći broj turista. U gradu Poreču nalazi se osam turističkih agencija: Alba Tours, Atlas, Gala Tours, Istraline, Poreč Tours, Plavo more, Sunturist Uniline.

Transportne kompanije uključuju lokalne prijevoznike i međunarodne transportne usluge koje dovode turiste u Poreč. Njihova funkcija je osigurati siguran i udoban prijevoz za turiste. Na primjer, autobusna kompanija može organizirati prijevoz od zračne luke do hotela, čime olakšava dolazak i odlazak turista te poboljšava njihovo iskustvo putovanja. Ključni interesi transportnih kompanija su povećanje broja putnika, pružanje visokokvalitetnih prijevoznih usluga i ostvarivanje profita. Kompanije nastoje osigurati pouzdane i udobne usluge kako bi zadovoljile potrebe turista i potaknule njihovo ponovno korištenje njihovih usluga. Na području Poreča djeluje nekoliko ključnih transportnih kompanija koje osiguravaju jednostavan i pouzdan prijevoz. Arriva nudi autobusne prijevoze unutar Hrvatske i prema međunarodnim destinacijama, dok brojni privatni taxi prijevoznici, uključujući Cammeo, pružaju taxi usluge unutar grada i prema okolnim destinacijama.

Ove usluge omogućuju lakši pristup različitim lokacijama u Poreču i šire, čime se doprinosi boljoj povezanosti i dostupnosti cijele regije. Za lokalne autobusne usluge tu se nalaze gradski električni busevi.

2.3. Turistička ponuda grada Poreča

Turistička destinacija kao kompleksan sustav nudi različite elemente koji zajedno stvaraju jedinstveno iskustvo za posjetitelje. Uspješnost destinacije ovisi o više čimbenika koji moraju biti usklađeni kako bi se ostvarila dugoročna održivost i zadovoljstvo turista. U ovom dijelu rada analizirat će se ključni elementi ponude turističke destinacije, koji čine temelj za njezin razvoj i prepoznatljivost na turističkom tržištu. Razumijevanje tih elemenata ključno je za strateško planiranje i postizanje konkurentske prednosti.

Elementi ponude turističke destinacije uključuju organiziranost destinacije, stanovništvo i zaposlene, sadržaje te prepoznatljivost, sigurnost i informiranost. Svaki od ovih elemenata igra važnu ulogu u stvaranju cjelokupnog doživljaja i utječe na percepciju destinacije kod posjetitelja.

Događanja

Poreč, jedan od najljepših gradova na zapadnoj obali Istre, kroz cijelu godinu nudi bogatstvo kulturnih i zabavnih događanja koja privlače posjetitelje iz cijelog svijeta. Njegova šarmantna mješavina povijesti, kulture i prirodne ljepote čini ga idealnim mjestom za održavanje raznovrsnih manifestacija, koje ne samo da obogaćuju život lokalnog stanovništva već i značajno doprinose turističkoj ponudi grada. Ovi događaji, bilo da su kulturne ili gastronomske prirode, oblikuju jedinstveni identitet Poreča kao turističke destinacije, nudeći posjetiteljima nezaboravna iskustva.

Jedan od najznačajnijih događaja u Poreču svakako je Poreč Open Air Festival, koji se održava od lipnja do rujna. Tijekom ovih ljetnih mjeseci, Poreč se pretvara u veliku otvorenu scenu gdje se održava preko 100 različitih događaja, uključujući glazbene koncerte, filmske projekcije, ulične performanse i mnogo više. Festival je besplatan za sve posjetitelje, što ga čini izuzetno popularnim među turistima i lokalnim stanovništvom. U 2022. godini, Poreč Open Air Festival privukao je više od 50.000 posjetitelja, što jasno svjedoči o njegovoj atraktivnosti i važnosti za grad. Ovaj festival ne samo da unosi živost u gradske ulice, već i promiče kulturnu scenu Poreča, nudeći raznovrstan program koji zadovoljava sve generacije.

Pored kulturnih manifestacija, Poreč se može pohvaliti i nekim od najznačajnijih gastronomskih događaja u regiji. 'Vinistra', najveći istarski vinski sajam, održava se svakog svibnja i okuplja preko 80 vinara iz cijele regije. Ovaj trodnevni događaj postao je nezaobilazna destinacija za ljubitelje vina, privlačeći više od 30.000 posjetitelja svake godine. Vinistra nije samo prilika za degustaciju vrhunskih vina, već i za sudjelovanje u međunarodnim vinskim natjecanjima poput Concours Mondial de Bruxelles, što dodatno podiže prestiž ovog događaja. Kroz ovaj sajam, Poreč se pozicionira kao središte vinske kulture u Istri, privlačeći ljubitelje vina i gurmane iz cijelog svijeta.

U rujnu, Poreč postaje domaćin Tunalicious Festivala, manifestacije posvećene tuni koja okuplja gurmane i zaljubljenike u ribolov. Ovaj festival nudi street food događaje, glazbene koncerte te najzujbudljivije od svega, natjecanje u lovu na velike tune - TunIstra Big Game Fishing Tournament. U 2023. godini, Tunalicious Festival okupio je 50 ribolovnih ekipa iz Hrvatske, Slovenije i Italije te brojne posjetitelje koji su uživali u vrhunskim gastronomskim delicijama na porečkoj rivi. Festival je idealan spoj gastronomije i sporta, a Poreč tijekom ovog događaja postaje pravo odredište za ljubitelje morskih specijaliteta i adrenalinskog ribolova.

Kraj godine u Poreču obilježen je posebnim blagdanskim ozračjem zahvaljujući Adventu u Poreču, manifestaciji koja traje od prosinca do siječnja. Advent nudi božićne sajmove, klizalište na otvorenom, glazbene nastupe i mnoge druge blagdanske aktivnosti. Povijesni centar Poreča tada postaje predivna božićna bajka, ispunjena mirisima kuhanog vina, cimeta i tradicionalnih kolača, što privlači tisuće posjetitelja željnih osjetiti čaroliju blagdanskih praznika. Ovaj događaj donosi toplinu i svečanu atmosferu u zimske dane, nudeći brojne sadržaje za obitelji i sve one koji žele uživati u radosti Božića. Osim ovih ključnih događanja,

Poreč tijekom godine nudi i niz drugih manifestacija koje obogaćuju turističku ponudu Giostra, povijesni festival koji se održava u rujnu, oživljava barokno razdoblje kroz kostimirane parade, konjičke turnire i renesansnu glazbu. Ovaj festival vraća posjetitelje u prošlost, omogućujući im da dožive atmosferu Poreča iz 18. stoljeća, kada su ovakvi događaji bili dio svakodnevnog života. Giostra privlači brojne ljubitelje povijesti i kulture, a posebno je zanimljiva turistima koji žele upoznati kulturnu baštinu Poreča.

Porečki delfin, još jedan važan događaj, održava se u kolovozu i jedan je od najvećih plivačkih maratona na otvorenom u Hrvatskoj. Ovaj sportski događaj ove godine privukao je gotovo 1700 sudionika, profesionalaca i amatera. Maraton nije natjecateljskog karaktera, što znači da je prilagođen svim uzrastima i razinama plivačkih vještina, te je sjajan način za promoviranje zdravog života i sporta. Poreč, s ovim raznovrsnim manifestacijama, ne samo da privlači brojne turiste, već i

izgrađuje svoj identitet kao destinacije koja nudi nešto za svakoga. Bilo da se radi o ljubiteljima kulture, gastronomije, sporta ili jednostavno onima koji traže zabavu, Poreč im pruža nezaboravna iskustva, osiguravajući im da se vraćaju svake godine.

Ironman 70.3 u Poreču, održan u listopadu, privlači više od 1000 triatlonaca iz raznih zemalja, uključujući Italiju, Austriju, Sloveniju, Njemačku i Hrvatsku. Ova prestižna utrka sastoji se od plivanja na 1,9 km, biciklističke dionice od 90 km koja prolazi kroz Istarski Ipsilon, te trčanja na 21 km. Poreč pruža idealne uvjete za ovakav događaj zahvaljujući svojoj raznolikoj prirodi i izvrsnoj infrastrukturi, te postaje važno sportsko odredište u sezoni. Utrka također uključuje kvalifikacije za Svjetsko prvenstvo Ironman 70.3 u Finskoj. Teško je procijeniti konkretan broj posjetitelja, ali bez sumnje uvelike pridonosi turističkom boljitku grada Poreča.

Istria300 je biciklistički događaj koji se održava u rujnu, a u svom najnovijem izdanju okuplja više od 1,500 sudionika iz preko 30 zemalja. Ovaj prestižni događaj privlači i značajan broj posjetitelja u Poreč, s procjenom da oko 5,000 do 7,000 ljudi dolazi podržati natjecatelje i uživati u pratećim aktivnostima. Događaj značajno doprinosi lokalnoj turističkoj ponudi, osobito u sezoni, te dodatno pozicionira Poreč kao ključnu destinaciju za sportski turizam.

Smještaj u Poreču prilagođen je raznim potrebama turista, od luksuznih hotela i apartmana do kampova i privatnih kuća. Mnogi objekti implementiraju održive prakse, čime se doprinosi očuvanju okoliša i kulturne baštine regije. Održivi turizam postaje sve važniji, a Poreč je među predvodnicima u integraciji ekološki prihvatljivih rješenja u turističku ponudu.

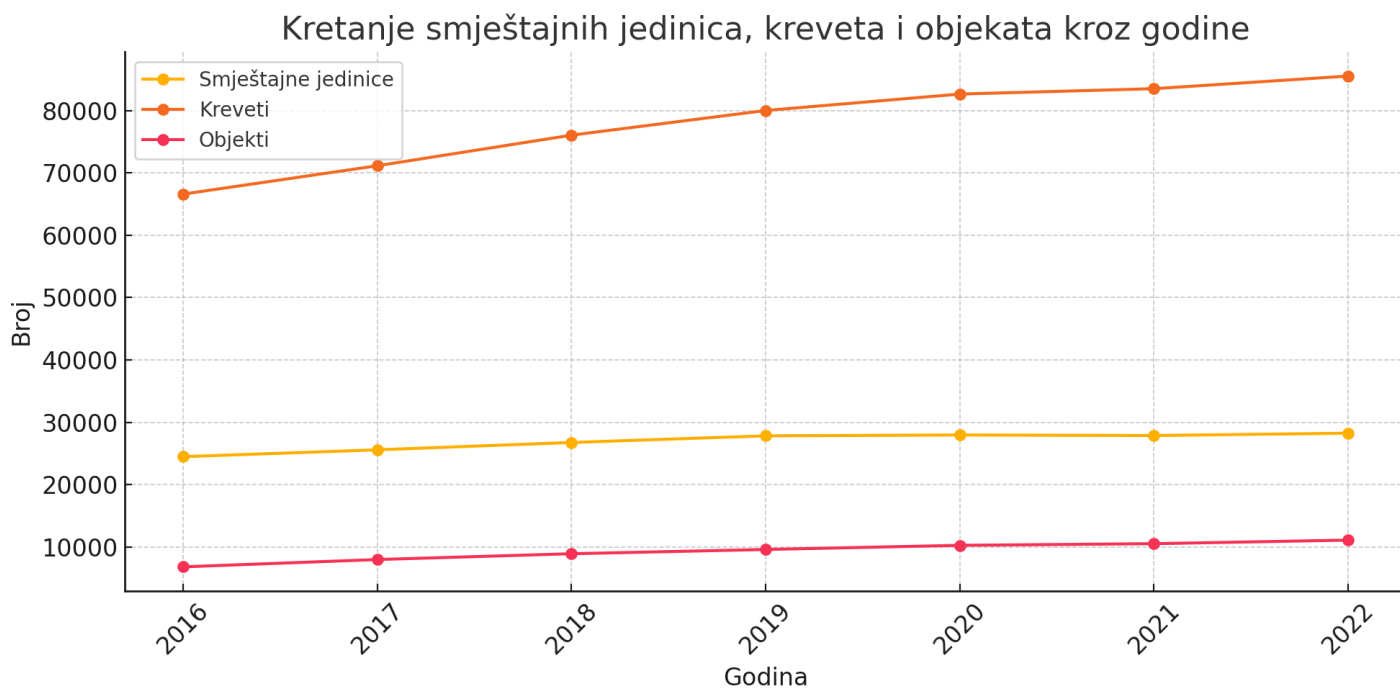
Poreč bilježi značajan rast broja dolazaka i noćenja, s 3.428.228 noćenja u 2022. godini, potvrđujući svoju popularnost kao turističke destinacije. Većina posjetitelja dolazi iz Njemačke, Austrije i Slovenije, čime se potvrđuje međunarodni karakter destinacije. SWOT analiza turizma u Poreču identificira snage poput bogate kulturno-povijesne baštine i prirodnih ljepota, dok slabosti uključuju ovisnost o turizmu i potrebu za infrastrukturnom obnovom. Prilike se ogledaju u diversifikaciji ponude i razvoju održivog turizma, dok prijete uključuju sezonalnost i konkurenciju drugih destinacija.

Poreč se ističe kao jedna od vodećih turističkih destinacija u Istri, nudeći kombinaciju kulturnih, prirodnih i gastronomskih atrakcija. Kontinuirano ulaganje u infrastrukturu i održive prakse osigurava dugoročnu privlačnost i rast turizma, čineći Poreč nezaobilaznom destinacijom za turiste

koji traže autentično iskustvo Istre. Povezanost sa svjetskim tržištem, uz bogatu ponudu i angažman lokalne zajednice, osigurava Poreču posebno mjesto na turističkoj karti Europe.

Sadržaji

U okviru istraživanja urbanizacijskih izazova duž hrvatske jadranske obale, važno je napomenuti da je Poreč uspješno zaštitio svoj prostor, dok su se mnogi drugi dijelovi suočavali sa sličnim pritiscima. Tijekom posljednjeg rata i neposredno nakon njega, vodeće istarske tvrtke kao što su Istraturist, Laguna Novigrad, Riviera Adria, Plava Laguna i Maistra bile su privatizirane. Glavni fokus turizma u Poreču bio je na modernizaciji i kvalitetnom unapređenju već postojećih turističkih objekata. Prostorni plan Istarske županije, koji je usvojen 2002. godine i prilagođen specifičnim karakteristikama istarskog područja, predstavlja prvi regionalni plan donesen nakon tranzicije Hrvatske prema tržišnom gospodarstvu. Ovaj plan temelji se na pažljivom razmatranju kulturne baštine, prirodnog krajolika, procesa urbanizacije i regionalnih karakteristika, s naglaskom na promicanje održivog dugoročnog razvoja i zaštitu okoliša. Plan je također istaknuo potrebu za daljnjom decentralizacijom i modernizacijom industrijskog i uslužnog sektora. U posljednjih nekoliko godina, Poreč je proširio svoju turističku infrastrukturu i sadržaje. Izgrađeni su novi smještajni objekti, uključujući hotele, odmarališta i apartmane, te su organizirane različite manifestacije, festivali i slični događaji s ciljem obogaćivanja turističke ponude.

Grafikon 1. Kretanje smještajnih jedinica, kreveta i objekata kroz godine.

Izvor: izrada autora

Struktura smještajnih kapaciteta u Poreču uključuje različite vrste objekata kao što su hoteli, kampovi, nekomercijalni smještaj, objekti na OPG-u, objekti u domaćinstvu i ostali ugostiteljski objekti. Ovi različiti tipovi objekata omogućuju gradu da zadovolji širok spektar turističkih potreba, od luksuznog smještaja do pristupačnijih opcija za obitelji i avanturiste. Analizirajući podatke od 2016. do 2022. godine, vidljiv je konstantan rast smještajnih kapaciteta u Poreču. Broj smještajnih jedinica u hotelima pokazuje blagi pad s 5,552 jedinica u 2016. na 5,285 jedinica u 2022. godini, što ukazuje na stabilnost s blagim smanjenjem kapaciteta. Broj smještajnih jedinica u kampovima ostaje stabilan kroz godine, s 1,215 jedinica svake godine osim 2019. kada se broj malo povećao na 1,225. Nekomercijalni smještaj bilježi značajan rast, od 1,339 jedinica u 2016. na 3,118 jedinica u 2022. godini. Broj smještajnih jedinica u objektima na OPG-u ostaje konstantan s malim oscilacijama, počevši od 16 u 2016. godini i zadržavajući se na toj razini do 2022. godine. Objekti u domaćinstvu pokazuju stabilan rast, od 3,323 jedinice u 2016. do 3,636 jedinica u 2022. godini. Broj smještajnih jedinica u ostalim ugostiteljskim objektima raste, od 802 jedinice u 2016. na 851 jedinicu u 2022. godini. Broj kreveta u hotelima blago oscilira, od 11,974 kreveta u 2016. do 11,639 kreveta u 2022. godini. Broj kreveta u kampovima ostaje stabilan na 3,645 kreveta svake godine. Nekomercijalni smještaj bilježi značajan rast, od 5,516 kreveta u 2016. na 12,004 kreveta u 2022. godini. Broj kreveta

u objektima na OPG-u ostaje nizak i stabilan, oko 20 kreveta godišnje. Broj kreveta u objektima u domaćinstvu raste s 9,716 kreveta u 2016. na 11,768 kreveta u 2022. godini. Broj kreveta u ostalim ugostiteljskim objektima raste s 2,451 kreveta u 2016. na 2,792 kreveta u 2022. godini. Broj objekata pokazuje značajan rast u svim kategorijama. Broj hotela ostaje relativno stabilan, s 35 objekata u 2016. na 33 objekata u 2022. godini. Broj kampova ostaje konstantan na 2 objekata godišnje. Nekomercijalni smještaj bilježi značajan rast, od 1,332 objekata u 2016. na 3,101 objekata u 2022. godini. Broj objekata na OPG-u ostaje stabilan, s 1 objektom godišnje. Broj objekata u domaćinstvu bilježi blagi rast, od 1,722 objekata u 2016. na 2,008 objekata u 2022. godini. Broj ostalih ugostiteljskih objekata raste s 322 objekata u 2016. na 412 objekata u 2022. godini. Grafički prikaz kretanja broja smještajnih jedinica, kreveta i objekata kroz godine od 2016. do 2022. godine jasno pokazuje trendove u razvoju turističkih kapaciteta grada Poreča. Linije na grafu pokazuju rast svih triju kategorija kroz navedene godine, što ilustrira pozitivan trend u razvoju turističkih kapaciteta grada. Plava linija prikazuje kretanje broja smještajnih jedinica, s rastom od 24,494 jedinice u 2016. na 28,262 jedinice u 2022. godini. Narančasta linija prikazuje kretanje broja kreveta, s rastom od 66,604 kreveta u 2016. na 85,532 kreveta u 2022. godini. Zelena linija prikazuje kretanje broja objekata, s rastom od 6,828 objekata u 2016. na 11,114 objekata u 2022. godini.

Gastronomska scena Poreča nudi širok spektar ugostiteljskih objekata, uključujući renomirane restorane, konobe, pizzerije, pa čak i street food opcije koje zadovoljavaju različite kulinarske ukuse i preferencije. Restorani i Konobe Restaurant Spinnaker smješten je u hotelu Valamar Riviera, na obali Poreča. Ovo mjesto je poznato po vrhunskom fine dining iskustvu, nudeći kreativne interpretacije mediteranske kuhinje, uz izvanrednu vinsku kartu. Posebno je cijenjen zbog visokog standarda usluge i ambijenta s pogledom na more. Konoba Aba u starom gradu Poreča nudi autentičnu istarsku kuhinju. Svoju popularnost duguje tradicionalnom uređenju i domaćim specijalitetima poput mesa s tartufima i morskih plodova. Konoba Aba je omiljena među lokalnim stanovništvom i turistima zbog svoje opuštene atmosfere i visokokvalitetne hrane. Trattoria La Pentola smještena u Boriku, blizu Valamar Parentino hotela, nudi talijansku kuhinju s fokusom na domaću tjesteninu i pizzu iz krušne peći. Svojim opuštenim ambijentom uz more, idealna je za obiteljske večere ili casual obroke. Čakula Konoba je još jedan popularan izbor u Poreču, poznat po jelima od plodova mora kao što su dagnje i tuna, ali i po mediteranskim specijalitetima pripremljenim na tradicionalan način. Što se tiče pize, Pizzeria Nono je jedan od najpoznatijih objekata za pizzu u Poreču. Nudi širok izbor pizza i tjestenina koje su jednostavne, ali zasitne, savršene za brzi obrok ili casual ručak.

Za street food opcije preporuča se Chili Fusion, on pruža egzotičnu ponudu azijske kuhinje, s naglaskom na tajlandske i sushije delicije. Ovo je odlično mjesto za ljubitelje fuzijske kuhinje koji žele kušati nešto drugačije u opuštenoj atmosferi. Burgerija nudi neke od najboljih burgera u gradu, s raznovrsnim opcijama koje uključuju lokalne sastojke. Ovaj restoran se ističe jednostavnošću i kvalitetom, što ga čini popularnim među ljubiteljima brze hrane. Zaključak Poreč se može pohvaliti raznovrsnom gastronomskom ponudom koja uključuje sve od luksuznih restorana do casual street food objekata. Svaki od ovih ugostiteljskih objekata pridonosi bogatoj kulinarskoj sceni grada, čineći ga atraktivnim odredištem za ljubitelje hrane. Posjetitelji mogu uživati u autentičnim istarskim specijalitetima, ali i u modernim, inovativnim jelima koja zadovoljavaju sve ukuse i potrebe. Kategorizacija smještaja također je važan faktor u analizi turističke ponude Poreča. Većina hotela u Poreču spada u kategoriju s tri ili četiri zvjezdice, što ukazuje na visoku razinu kvalitete usluge. Istovremeno, kampovi i smještaji u domaćinstvima pokazuju širok raspon kvalitete, od osnovnih do luksuznih opcija, čime se zadovoljavaju potrebe različitih segmenata tržišta. Sezonalnost smještajne ponude također je važan aspekt. Kao i u većini mediteranskih destinacija, turistička sezona u Poreču najintenzivnija je tijekom ljetnih mjeseci, kada je popunjenost smještajnih kapaciteta na najvišoj razini. Zimski mjeseci donose značajan pad popunjenosti, što sugerira potrebu za daljnjim razvojem izvansezonskih sadržaja i aktivnosti koje bi mogle privući posjetitelje tijekom cijele godine. U konačnici, kvantitativna i kvalitativna analiza smještajnih kapaciteta u Poreču pokazuje pozitivne trendove u razvoju turističke ponude, s jasnim naglaskom na diversifikaciju i prilagođavanje potrebama modernih turista. Održavanje visokog standarda kvalitete usluge, uz proširenje izvansezonske ponude, ključni su faktori za dugoročni održivi razvoj turizma u ovoj popularnoj destinaciji.

2.4. Turistička potražnja grada Poreča

Analiza turističke potražnje u Poreču bit će provedena kroz pregled statističkih podataka o broju dolazaka i noćenja turista.

Tablica 4. Pregled turističkih dolazaka u Poreču od 2016. do 2022. godine

Godina	Domaći Dolasci	Strani Dolasci	Ukupni Dolasci	Domaća Noćenja	Strana Noćenja	Ukupna Noćenja
2016	33,419	492,820	526,239	129,745	3,007,630	3,137,375
2017	36,752	532,221	568,973	173,808	3,268,983	3,442,791
2018	43,100	527,175	570,275	167,179	3,274,001	3,441,180

Godina	Domaći Dolasci	Strani Dolasci	Ukupni Dolasci	Domaća Noćenja	Strana Noćenja	Ukupna Noćenja
2019	46,835	543,371	590,206	168,832	3,334,459	3,502,291
2020	21,458	183,125	204,583	99,195	1,298,273	1,398,468
2021	53,166	378,686	431,852	172,977	2,460,290	2,633,267
2022	61,905	552,937	614,842	191,696	3,259,696	3,451,392

Izvor: TZ grada Poreča

U razdoblju od 2016. do 2022. godine, Hrvatska je svjedočila značajnim promjenama u turističkom prometu, koje su bile odraz različitih globalnih i lokalnih događanja. Tablica prikazuje detaljne podatke o dolascima i noćenjima domaćih i stranih turista, kao i ukupne brojke za svaku godinu. Broj domaćih dolazaka pokazuje stabilan rast od 2016. do 2019. godine, s povećanjem od 33,419 dolazaka u 2016. na 46,835 dolazaka u 2019. godini. Pandemija COVID-19 drastično je smanjila broj domaćih dolazaka na 21,458 u 2020. godini. Međutim, 2021. i 2022. godina pokazuju značajan oporavak s rekordnih 61,905 domaćih dolazaka u 2022. godini. Sličan obrazac može se uočiti kod stranih dolazaka. Od 492,820 dolazaka u 2016., broj stranih turista raste na 543,371 dolazaka u 2019. godini. Pandemija je 2020. godine smanjila broj stranih dolazaka na 183,125. S oporavkom industrije, 2021. godina bilježi 378,686 dolazaka, dok 2022. godina doseže vrhunac s 552,937 stranih dolazaka. Broj noćenja domaćih turista također prati sličan trend. Od 129,745 noćenja u 2016., broj raste na 168,832 noćenja u 2019. godini. Pandemija je smanjila broj noćenja na 99,195 u 2020. godini. Godine 2021. i 2022. donose oporavak s 191,696 noćenja u 2022. godini, što je najviši broj u promatranom razdoblju. Strani turisti ostvaruju daleko više noćenja u usporedbi s domaćim turistima. Od 3,007,630 noćenja u 2016. godini, broj raste na 3,334,459 noćenja u 2019. godini. Pandemija je smanjila broj noćenja na 1,298,273 u 2020. godini. S oporavkom, 2021. godina bilježi 2,460,290 noćenja, dok 2022. godina doseže gotovo predpandemijske brojke s 3,259,696 noćenja. Ukupni dolasci i noćenja jasno pokazuju ukupni utjecaj domaćih i stranih turista na hrvatski turizam. Ukupan broj dolazaka raste s 526,239 u 2016. na 590,206 u 2019. godini. Pandemija je smanjila broj dolazaka na 204,583 u 2020. godini, no 2022. godina donosi rekordan broj od 614,842 dolazaka. Ukupan broj noćenja prati sličan obrazac, rasteći s 3,137,375 u 2016. na 3,502,291 u 2019. godini. Pandemija je smanjila broj noćenja na 1,398,468 u 2020. godini, dok 2022. godina bilježi impresivnih 3,451,392 noćenja. Podaci jasno pokazuju kako je hrvatski turizam pretrpio značajan udarac tijekom pandemije COVID-19, no također pokazuju i brz oporavak, s rekordnim brojkama u 2022. godini. Strani turisti čine većinu dolazaka i noćenja, što naglašava važnost međunarodnog turizma za hrvatsku ekonomiju. Domaći turisti, iako u manjem broju, također doprinose stabilnosti i

oporavku sektora. Ovi trendovi ukazuju na otpornost hrvatske turističke industrije i njen potencijal za daljnji rast.

Država	Dolasci 2023	Dolasci 2022	Noćenja 2023	Noćenja 2022
Njemačka	135,542	140,406	1,060,836	1,119,076
Austrija	137,566	128,460	647,490	615,010
Slovenija	72,086	67,888	309,370	293,010
Italija	58,243	54,107	225,992	220,635
Hrvatska	70,286	61,237	206,015	182,304
Češka	20,987	20,906	128,555	131,725
Nizozemska	14,395	15,488	109,384	119,950
Mađarska	21,555	18,153	102,912	86,266
Poljska	13,109	12,744	83,629	84,104
Slovačka	11,664	10,722	65,841	62,409

Tablica 5. Broj noćenja i dolazaka prema emitivnim zemljama u Poreču u periodu 2022.-2023.

Izvor: TZ grada Poreča

U 2023. godini, statistički podaci o dolascima i noćenjima turista pokazuju nekoliko ključnih trendova i zanimljivih stavki. Općenito, većina država zabilježila je porast broja dolazaka turista u usporedbi s 2022. godinom. Ovo je posebno vidljivo u Austriji, Hrvatskoj i Sloveniji, gdje su brojke dolazaka i noćenja značajno porasle. Na primjer, Austrija je zabilježila porast dolazaka s 128,460 u 2022. na 137,566 u 2023. godini, dok su noćenja porasla s 615,010 na 647,490. Sličan trend primijećen je i u Hrvatskoj, gdje su dolasci porasli s 61,237 na 70,286, a noćenja s 182,304 na 206,015. Međutim, nije sve bilo pozitivno. Njemačka i Nizozemska su jedine države među prvih deset koje su zabilježile pad broja dolazaka i noćenja. Njemačka je zabilježila smanjenje dolazaka s 140,406 u 2022. na 135,542 u 2023. godini, dok su noćenja pala s 1,119,076 na 1,060,836. Sličan pad zabilježen je i kod Nizozemske, gdje su dolasci pali s 15,488 na 14,395, a noćenja s 119,950 na 109,384. Ovi padovi mogu ukazivati na promjene u preferencijama putovanja ili na ekonomske faktore koji su utjecali na odluke o putovanjima iz ovih zemalja. S druge strane, Mađarska i Hrvatska su zabilježile najveći relativni porast broja dolazaka. Mađarska je zabilježila porast dolazaka s 18,153

na 21,555, dok je Hrvatska zabilježila porast s 61,237 na 70,286. Ovi podaci ukazuju na povećani interes turista iz ovih zemalja, što može biti rezultat uspješnih turističkih promocija ili drugih pozitivnih faktora koji privlače turiste. Općenito, podaci pokazuju rastući interes turista za posjetama, što može biti rezultat poboljšane turističke infrastrukture, efektivnih promotivnih kampanja ili stabilne epidemiološke situacije koja omogućava sigurnija putovanja. Također, primijećen je trend produženja boravka, što se očituje u porastu noćenja. Ovaj trend sugerira da turisti biraju ostati duže u destinacijama, što može pozitivno utjecati na lokalnu ekonomiju kroz veće troškove na smještaj, hranu i druge turističke usluge. Iako većina država bilježi porast, postoje varijacije koje upućuju na promjene u turističkim preferencijama.

Mjesec	2018	2019	2020	2021	2022
Siječanj	5193	2376	3928	2991	4560
Veljača	5679	6206	8548	2893	9026
Ožujak	18296	13869	2847	5204	13849
Travanj	40365	49815	107	9539	48523
Svibanj	63755	58201	1033	17154	54739
Lipanj	82163	97998	23971	51960	103855
Srpanj	117973	117827	64857	115053	129131
Kolovoz	118830	127982	75014	125530	127995
Rujan	70942	67855	14887	61134	72529
Listopad	28401	28942	4771	25408	30942
Studeni	7479	7159	2985	8318	9813
Prosinac	11199	11976	1635	6668	9880

Tablica 6. Broj dolazaka po mjesecima u Poreč u periodu 2018.-2022

Izvor: TZ grada Poreča

Tablica prikazuje ukupan broj dolazaka domaćih i stranih turista po mjesecima u Hrvatskoj od 2018. do 2022. godine. Kroz ovu analizu možemo uočiti sezonske trendove, utjecaj pandemije COVID-19 te oporavak turističke industrije. Posjećenost u prvim mjesecima godine, siječnju i veljači, tradicionalno je niža, što je uobičajeno za zimski period. Najniža posjećenost zabilježena je u 2021. godini zbog pandemije, dok 2022. godina pokazuje oporavak sa značajno većim brojem dolazaka u usporedbi s prethodnim godinama. Ožujak i travanj pokazuju rast posjećenosti kako se približava proljeće. U 2020. godini, travanj je bio posebno pogođen pandemijom, s minimalnim brojem dolazaka zbog restriktivnih mjera. Međutim, 2022. godina pokazuje značajan oporavak,

posebno u travnju, s brojem dolazaka gotovo usporedivim s predpandemijskim razinama. U svibnju i lipnju dolazi do značajnog rasta broja turista, što se poklapa s početkom turističke sezone. 2020. godina bilježila je nizak broj dolazaka zbog pandemije, dok 2021. i 2022. godina pokazuju postepeni oporavak, s lipnjem 2022. godine koji bilježi rekordnu posjećenost. Srpanj i kolovoz su najprometniji mjeseci u godini, s vrhuncem turističke sezone. U 2020. godini, iako je pandemija bila prisutna, posjećenost u srpnju i kolovozu bila je značajna, što ukazuje na privlačnost Hrvatske kao turističke destinacije čak i u kriznim vremenima. 2022. godina bilježi vrhunac s preko 129,000 dolazaka u srpnju i gotovo jednakim brojem u kolovozu. Rujan i listopad pokazuju postupni pad broja dolazaka, ali posjećenost ostaje visoka, posebno u rujnu. Ovi mjeseci su popularni za turiste koji preferiraju mirniju atmosferu nakon vrhunca sezone. 2021. i 2022. godina pokazuju stabilan broj dolazaka u usporedbi s predpandemijskim razdobljem. Studeni i prosinac tradicionalno bilježe nižu posjećenost, no 2021. i 2022. godina pokazuju postepeni oporavak. Posjećenost u prosincu 2022. godine gotovo je dvostruko veća nego 2020. godine, što ukazuje na oporavak i povratak turista u zimskoj sezoni. Sezonalnost je ključni aspekt hrvatskog turizma, s jasnim vrhuncima tijekom ljetnih mjeseci. Ovi vrhunci nisu samo rezultat povoljnog vremena i školskih praznika, već i raznih festivala, kulturnih događanja i ponude koja privlači međunarodne turiste. Ljetni mjeseci, posebno srpanj i kolovoz, tradicionalno bilježe najveću posjećenost, dok su zimski mjeseci manje posjećeni. Međutim, postoji trend porasta posjećenosti i izvan ljetne sezone, što se može pripisati razvoju različitih turističkih ponuda kao što su zdravstveni turizam, kongresni turizam i razne zimske manifestacije. Ova analiza pokazuje jasne sezonske trendove s vrhuncem posjećenosti tijekom ljetnih mjeseci. Pandemija COVID-19 značajno je utjecala na broj dolazaka, posebno u proljetnim mjesecima 2020. godine. Međutim, podaci iz 2021. i 2022. godine pokazuju snažan oporavak turističke industrije, s rekordnim brojem dolazaka u ljetnim mjesecima 2022. godine. Hrvatska ostaje popularna destinacija za turiste, a oporavak nakon pandemije sugerira otpornost i atraktivnost hrvatskog turizma.

Tablica 7. Broj noćenja i dolazaka po dobnoj skupini

Dobna Skupina	Broj Noćenja	Broj Dolazaka
0-5	192,681	32,513
6-11	290,553	48,257
12-17	297,090	53,573
18-24	229,007	43,610
25-34	355,146	74,267

Dobna Skupina	Broj Noćenja	Broj Dolazaka
35-44	542,811	103,977
45-54	569,502	107,622
55-64	512,576	87,084
65-120	438,939	62,237

Izvor: TZ grada Poreča

Ova tablica jasno prikazuje raznoliku demografiju turista koji su posjetili Hrvatsku. Gosti u dobi od 0 do 5 godina ostvarili su 192,681 noćenje i 32,513 dolazaka, dok su djeca u dobi od 6 do 11 godina ostvarila 290,553 noćenja i 48,257 dolazaka. Mlade osobe u dobi od 12 do 17 godina zabilježile su 297,090 noćenja i 53,573 dolazaka, a mladi odrasli u dobi od 18 do 24 godine ostvarili su 229,007 noćenja i 43,610 dolazaka. Gosti u dobi od 25 do 34 godine zabilježili su 355,146 noćenja i 74,267 dolazaka, dok su gosti u dobi od 35 do 44 godine ostvarili 542,811 noćenja i 103,977 dolazaka. Najveći broj noćenja i dolazaka ostvarili su gosti u dobi od 45 do 54 godine s 569,502 noćenja i 107,622 dolazaka, a slijede gosti u dobi od 55 do 64 godine s 512,576 noćenja i 87,084 dolazaka. Najstarija dobna skupina, od 65 godina i više, ostvarila je 438,939 noćenja i 62,237 dolazaka. Ovi podaci ukazuju na značaj obiteljskog i poslovnog turizma u Hrvatskoj, s najviše noćenja i dolazaka u srednjim dobima. Mladi odrasli također čine značajan udio, privučeni aktivnostima i noćnim životom. Najmlađe dobne skupine, iako manje brojne, igraju važnu ulogu u obiteljskom turizmu. Ovi podaci naglašavaju potrebu za raznovrsnom turističkom ponudom koja može zadovoljiti različite interese i potrebe svih dobnih skupina, što Hrvatsku čini atraktivnom destinacijom za širok spektar posjetitelja.

3. METODOLOGIJA I REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U ovom poglavlju predstaviti će se metodologija i rezultati istraživanja provedenog u svrhu ispitivanja percepcije lokalnog stanovništva Poreča o utjecaju turizma na njihovu zajednicu. Kroz anketno istraživanje, prikupljeni su podaci koji pružaju uvid u stavove stanovnika o pozitivnim i negativnim učincima turizma na ekonomsku i društvenu sferu njihovih života. U sljedećim podpoglavljima detaljno će se razmotriti metodološki pristup, uzorak ispitanika, korišteni alati te dobiveni rezultati istraživanja, koji će omogućiti sveobuhvatnu analizu učinaka turizma na lokalnu zajednicu.

3.1. Metodologija istraživanja

Turizam u Poreču ima značajan utjecaj na živote njegovih stanovnika, a ti utjecaji mogu biti percipirani kao pozitivni ili negativni, ovisno o perspektivi lokalnog stanovništva. Razumijevanje stavova domicilnog stanovništva i načina na koji oni doživljavaju turizam i njegove učinke ključno je za postizanje održivog i odgovornog turizma, koji je u današnjem svijetu prepoznat kao jedini ispravan put razvoja. Stoga je glavni cilj ovog empirijskog istraživanja bio ispitati percepciju lokalne zajednice Poreča o sociokulturnim i ekonomskim utjecajima turizma na njihove živote. Uz to, cilj istraživanja bio je ispitati i uključenost lokalnog stanovništva u planiranje i odvijanje turizma, kao i njihove opće stavove o turizmu te zadovoljstvo kvalitetom života u Gradu. Postavljeno je ključno istraživačko pitanje: Kako lokalno stanovništvo Grada Poreča percipira učinke turizma na njihove živote?

Istraživanje je provedeno tijekom travnja, svibnja i lipnja 2024. godine, koristeći anketni upitnik kao glavni alat za prikupljanje podataka. Upitnik je bio dostupan online putem Google Forms alata, kao i u papirnatom obliku, te je distribuiran među stanovništvom Grada Poreča. Uzorak je obuhvatio različite spolove, dobne skupine, radni status, stupnjeve obrazovanja te razinu povezanosti s turizmom, a istraživanje je provedeno na uzorku punoljetnih stanovnika Poreča, prikupljajući ukupno 138 važećih upitnika. Anketni upitnik bio je sastavljen od nekoliko ključnih dijelova koji su istraživali različite aspekte utjecaja turizma na lokalnu zajednicu.

Prvi dio upitnika fokusirao se na prikupljanje demografskih podataka, uključujući spol, dob, razinu obrazovanja, radni status i povezanost s turizmom. Ovi podaci su omogućili analizu rezultata u kontekstu različitih demografskih skupina.

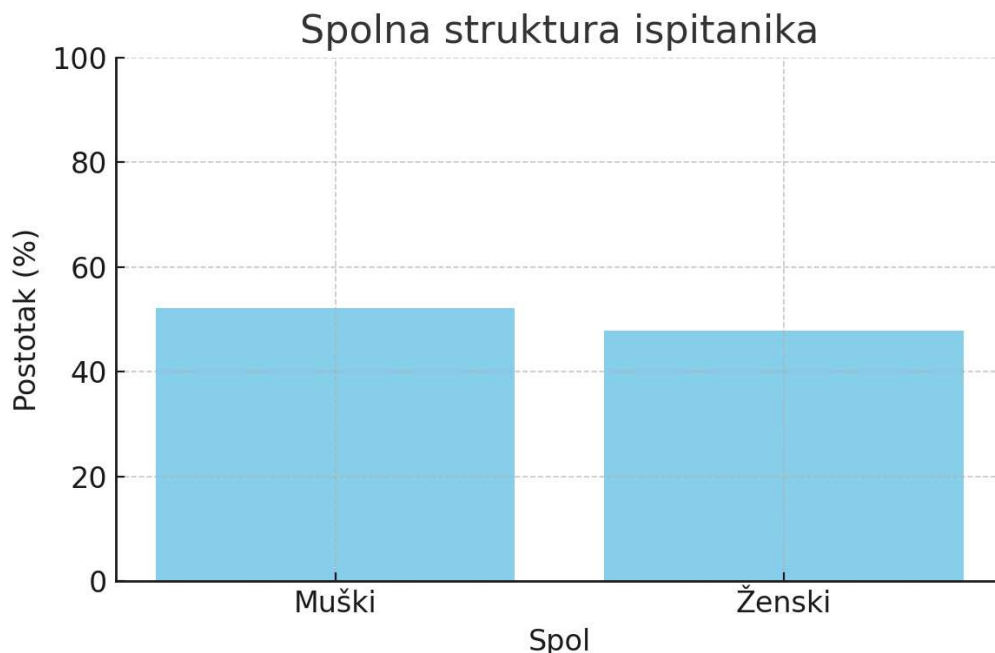
Drugi dio upitnika bio je usmjeren na percepciju sociokulturnih utjecaja turizma. Ispitanici su ocjenjivali stupanj slaganja s izjavama koje su se odnosile na utjecaj turizma na društveni i kulturni

život u Poreču. Korištena je Likertova skala s pet stupnjeva, gdje su ispitanici birali između opcija koje su varirale od "u potpunosti se ne slažem" do "u potpunosti se slažem". Ova skala omogućila je precizno mjerenje stavova i percepcija ispitanika.

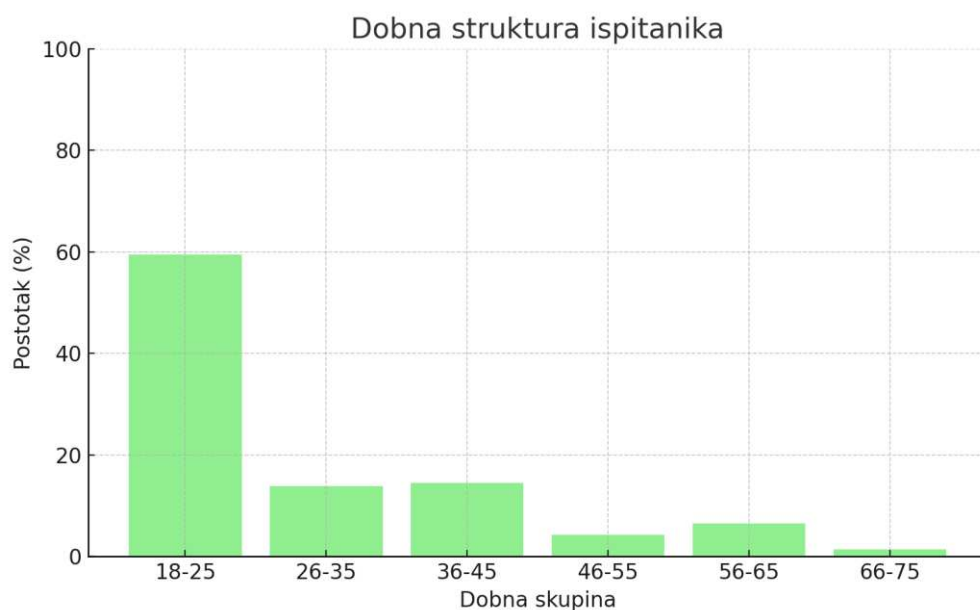
Treći dio upitnika analizirao je ekonomske utjecaje turizma na lokalnu zajednicu. Ispitanici su procjenjivali ekonomske koristi i potencijalne štete koje turizam donosi, koristeći istu petostupanjsku skalu. Ovaj dio istraživanja omogućio je sagledavanje ekonomskih dimenzija turizma iz perspektive lokalnog stanovništva. Posljednji dio upitnika istraživao je uključenost lokalnog stanovništva u planiranje i organizaciju turističkih aktivnosti, kao i njihovo zadovoljstvo kvalitetom života u Poreču. Skala zadovoljstva, koja je također bila petostupanjska, omogućila je mjerenje stupnja zadovoljstva ispitanika u odnosu na ove aspekte.

3.2. Socio-demografski profil ispitanika

Uzorak od ukupno 138 ispitanika sastoji se od 52,2 % muške populacije i 47,8% ženske populacije. Dobna struktura ispitanika je sljedeća: 59,4% ispitanika je u dobi od 18-25 godina, 13,8% ispitanika je u dobi od 26-35 godina, 14,5% ispitanika u dobnoj grupi od 36-45 godina, 4,3% ispitanika pripada dobnoj grupi od 46-55 godina, 6,5% ispitanika nalazi se u dobi od 56-65 godina i 1,4% ispitanika pripada dobi između 66-75 godina.

Grafikoj broj 1. Spol ispitanika
Izvor: Izrada autora

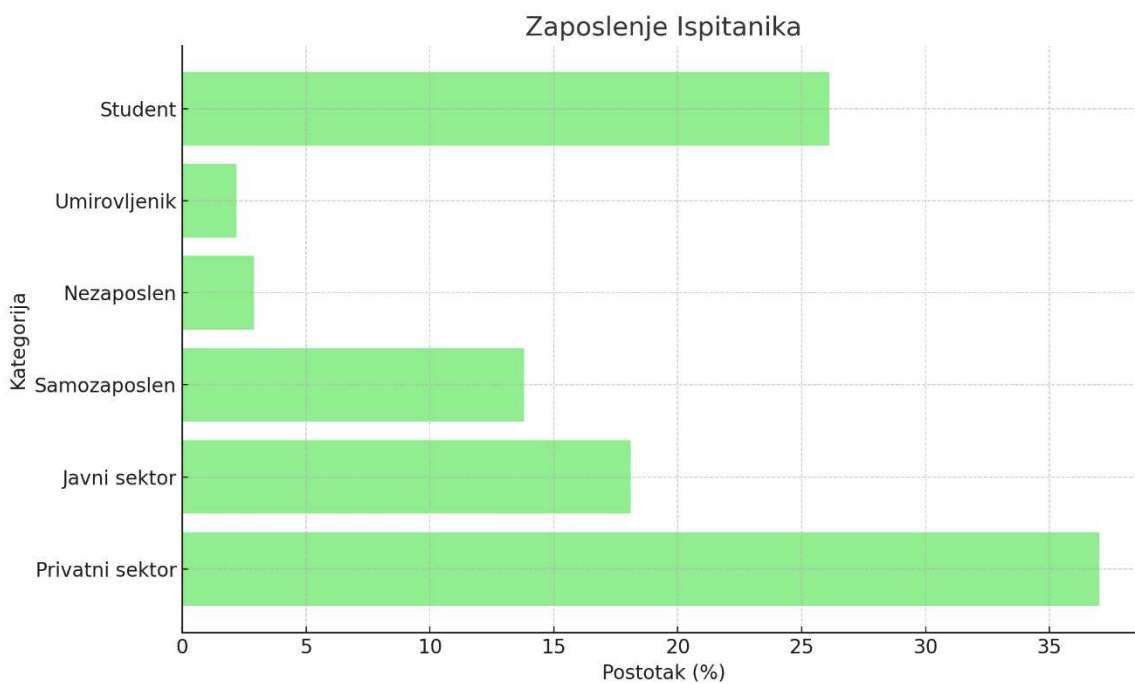
Grafikon broj 2. Dobna struktura ispitanika
Izvor: Izrada autora

Među 138 anketa 37% svih ispitanika zaposleno je u privatnom sektoru, 18,1% zaposleno je u javnom sektoru, 13,8% je samozaposleno, 2,9% je nezaposleno, 2,2% je umirovljeničkog statusa i velikih 26,1% je studentskog statusa. Od ispitanika su se tražile informacije o najvišem postignutom stupnju obrazovanja. Njih 0,7% ima završenu osnovnu školu, 46,4% srednju školu, 24,6% uzorka čine prvostupnici ili osobe sa završenom višom školom, 26,8% magistri, dok 1,4% imaju završen doktorski studij.

Tablica 8. Stupanj obrazovanja ispitanika

Stupanj obrazovanja	Postotak (%)
Osnovna škola	0.7
Srednja škola	46.4
Viša škola/Prvostupnik	24.6
Magisterij	26.8
Doktorat	1.4

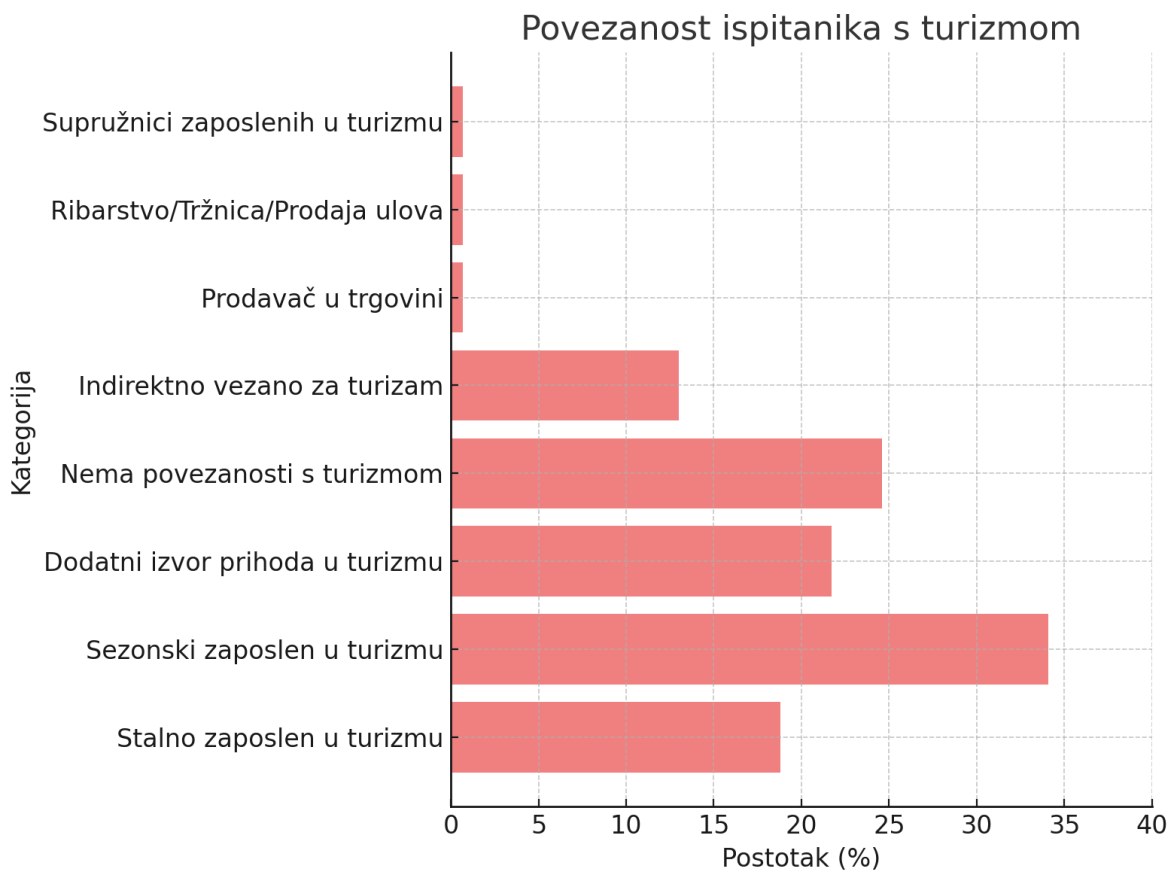
Izvor: Izrada autora

Grafikon broj 3. Zaposlenje ispitanika

Izvor: izrada autora

U sklopu prikupljanja socio-demografskih podataka, posljednje pitanje ispitivalo je povezanost ispitanika s turizmom. Rezultati su pokazali sljedeće: stalno zaposlenje u turizmu ima 18,8% ispitanika, dok je 34,1% sezonski zaposleno u turizmu. Turizam kao dodatni izvor prihoda navodi 21,7% ispitanika, a 24,6% nema nikakvu povezanost s turizmom. U sektorima indirektno vezanim uz turizam zaposleno je 13% ispitanika. Prodavači u trgovini čine 0,7%, jednako kao i oni koji se bave ribarstvom vezanim uz turizam, tržišnicom i prodajom ulova. Supružnici zaposlenih u turizmu također čine 0,7% ispitanika.

Grafikon broj 4. Povezanost ispitanika s turizmom

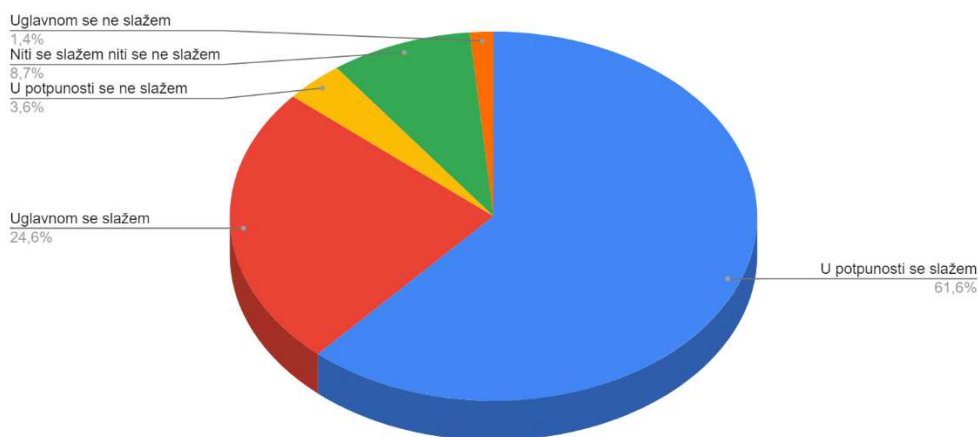
Izvor: izrada autora

3.3. Analiza rezultata istraživanja: Ekonomski utjecaji

Prva skupina učinaka koja se istraživala u anketi bili su pozitivni i negativni ekonomski učinci turizma.

Prvih četiri tvrdnji odnose se na pozitivne učinke, a prva koja je bila iznesena anketi je 'Turizam doprinosi razvoju lokalne ekonomije.' Najviše ispitanika se u potpunosti slaže da turizam doprinosi razvoju lokalne ekonomije, točnije čak njih 61,6%, dok se njih 24,6% uglavnom slaže s navedenom tvrdnjom. Neutralnu percepciju ima 8,7% stanovnika, uglavnom se ne slaže 1,4%, dok se u potpunosti ne slaže 3,6%. Srednja ocjena iznosi visokih 4,39. Može se zaključiti da postoji vrlo pozitivan stav stanovnika prema ovoj tvrdnji, odnosno da velika većina ispitanih stanovnika percipira značajne pozitivne utjecaje turizma na lokalnu ekonomiju.

Turizam doprinosi razvoju lokalne ekonomije.

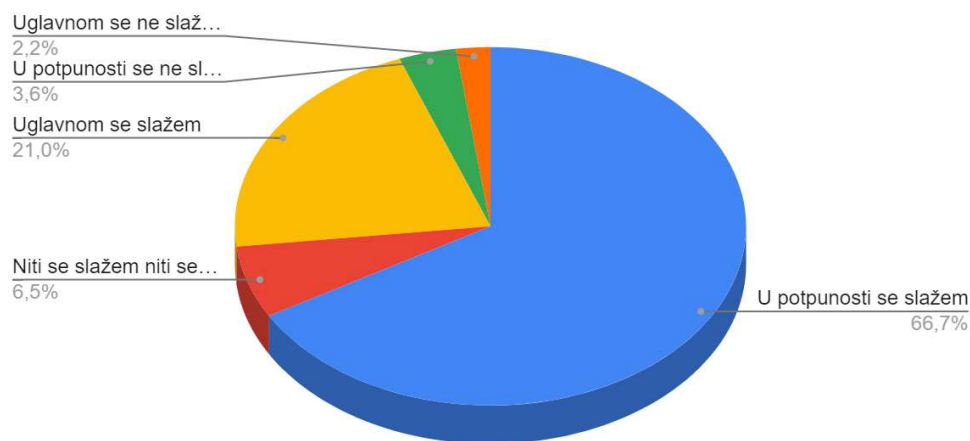
Grafikon broj 5: Percepcija utjecaja turizma na lokalnu ekonomiju
Izvor: izrada autora

Nakon što smo vidjeli kako turizam doprinosi razvoju lokalne ekonomije, važno je sagledati njegov utjecaj na otvaranje novih radnih mjesta, što je jedan od ključnih pokazatelja gospodarskog rasta. Stvaranje radnih mjesta posebno je važno za održavanje ekonomske stabilnosti i smanjenje nezaposlenosti u lokalnoj zajednici.

Prema grafu, većina ispitanika se u potpunosti slaže da turizam potiče otvaranje novih radnih mjesta u destinaciji, što čini čak 66,7% ispitanika. Dodatnih 21,0% ispitanika uglavnom se slaže s ovom tvrdnjom, što ukupno čini 87,7% ispitanika koji imaju pozitivan stav prema ovoj tvrdnji. Ovi rezultati su slični prethodnoj tvrdnji, gdje je također zabilježen visok stupanj slaganja da turizam doprinosi razvoju lokalne ekonomije. Neutralnu percepciju ima 6,5% stanovnika, što ukazuje na to da manji dio ispitanika nema jasan stav ili ne primjećuje izravan utjecaj turizma na zapošljavanje. Uglavnom se ne slaže 2,2% ispitanika, dok se 3,6% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da turizam potiče otvaranje novih radnih mjesta. Srednja ocjena iznosi visokih 4,49, što je vrlo blisko srednjoj ocjeni za tvrdnju o doprinosu turizma lokalnoj ekonomiji. Ovi rezultati sugeriraju da većina lokalnog stanovništva prepoznaje pozitivan utjecaj turizma na zapošljavanje, što je značajan aspekt za razvoj lokalne ekonomije. Visok postotak ispitanika koji se slažu s tvrdnjom naglašava važnost turizma kao glavnog pokretača gospodarskog rasta i otvaranja novih radnih mjesta u destinaciji. Zaključno, percepcija lokalnog stanovništva jasno pokazuje da turizam ima ključnu ulogu u stvaranju radnih

mjesta, što pridonosi općem ekonomskom razvoju i stabilnosti zajednice. Ovi podaci su ključni za planiranje i upravljanje turističkim aktivnostima, s ciljem daljnjeg jačanja pozitivnih ekonomskih učinaka turizma. Visok stupanj slaganja u obje tvrdnje ukazuje na snažnu svijest i prepoznavanje lokalnog stanovništva o pozitivnim ekonomskim utjecajima turizma na njihov grad.

Turizam potiče otvaranje novih radnih mjesta u destinaciji.

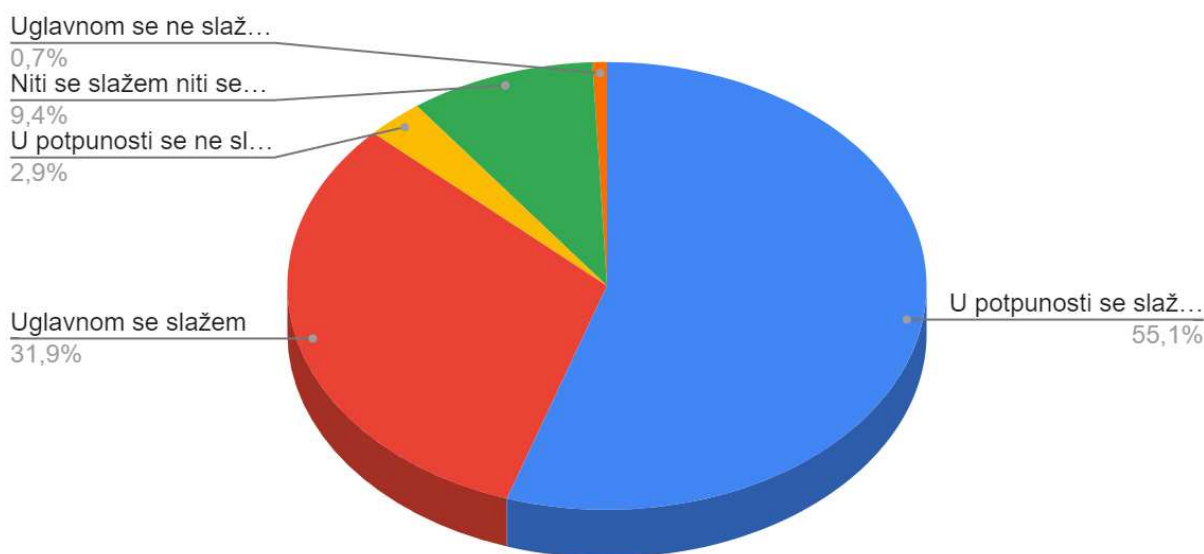
Grafikon broj 6: Percepcija utjecaja turizma na otvaranje radnih mjesta
Izvor: izrada autora

Nakon razmatranja utjecaja turizma na zapošljavanje, logičan korak je ispitati kako turizam utječe na životni standard lokalnog stanovništva. Povećanje zapošljavanja često dovodi do poboljšanja kvalitete života, ali važno je analizirati koliko su lokalni stanovnici svjesni i koliko cijene ovaj aspekt.

Prema rezultatima grafa, većina ispitanika se u potpunosti slaže da turizam ima znatan utjecaj na životni standard, što čini 55,1% ispitanika. Dodatnih 31,9% ispitanika uglavnom se slaže s ovom tvrdnjom, što ukupno čini 87% ispitanika koji imaju pozitivan stav prema ovoj tvrdnji. Ovi rezultati su slični prethodnim tvrdnjama o doprinosu turizma lokalnoj ekonomiji i otvaranju novih radnih mjesta. Neutralnu percepciju ima 9,4% stanovnika, što ukazuje na to da manji dio ispitanika nema jasan stav ili ne primjećuje izravan utjecaj turizma na životni standard. Uglavnom se ne slaže 0,7% ispitanika, dok se 2,9% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da turizam ima znatan utjecaj na životni standard. Srednja ocjena iznosi visokih 4,35, što je u skladu s prethodnim tvrdnjama o pozitivnim ekonomskim utjecajima turizma. Ovi rezultati sugeriraju da većina lokalnog stanovništva prepoznaje pozitivan utjecaj turizma na njihov životni standard, što je ključan aspekt za opći razvoj i dobrobit

zajednice. Visok postotak ispitanika koji se slažu s tvrdnjom naglašava važnost turizma kao glavnog pokretača poboljšanja kvalitete života u destinaciji. Zaključno, percepcija lokalnog stanovništva jasno pokazuje da turizam ima ključnu ulogu u poboljšanju životnog standarda, što pridonosi općem ekonomskom razvoju i stabilnosti zajednice. Ovi podaci su ključni za planiranje i upravljanje turističkim aktivnostima, s ciljem daljnjeg jačanja pozitivnih ekonomskih učinaka turizma. Visok stupanj slaganja u svim tvrdnjama ukazuje na snažnu svijest i prepoznavanje lokalnog stanovništva o pozitivnim ekonomskim utjecajima turizma

Turizam ima znatan utjecaj na životni standard.

Grafikon broj 7: Percepcija utjecaja turizma na životni standard

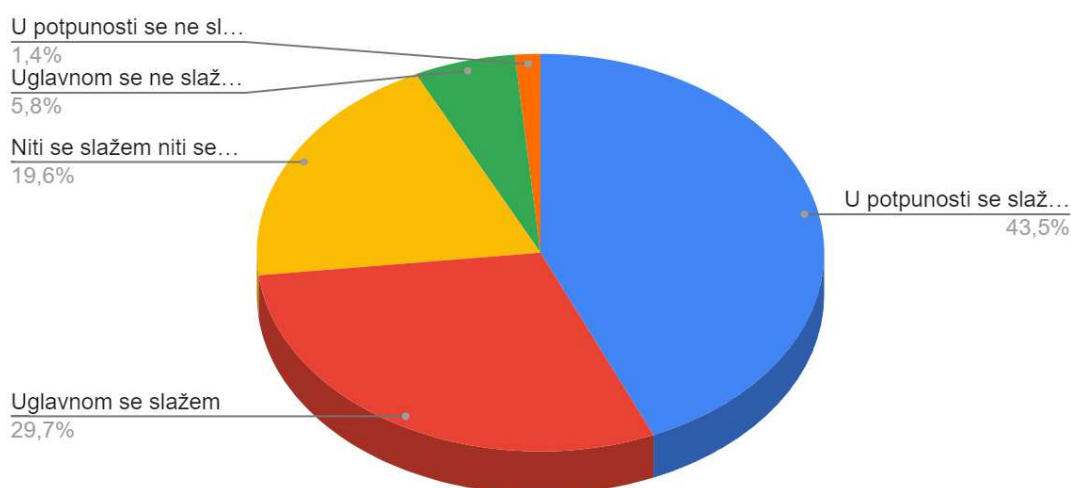
Izvor: izrada autora

Nakon što je istražen utjecaj turizma na zapošljavanje i životni standard, važno je također razmotriti kako turizam podržava lokalno poduzetništvo, posebno mala i srednja poduzeća. Ova poduzeća često čine okosnicu lokalne ekonomije i mogu značajno pridonijeti ekonomskoj stabilnosti i razvoju zajednice.

Iz grafičkog prikaza vidljivo je da većina ispitanika se u potpunosti slaže da turizam potiče rast srednjih i malih poduzeća, što čini 43,5% ispitanika. Dodatnih 29,7% ispitanika uglavnom se slaže s ovom tvrdnjom, što ukupno čini 73,2% ispitanika koji imaju pozitivan stav prema ovoj tvrdnji. Ovi rezultati su slični prethodnim tvrdnjama o doprinosu turizma lokalnoj ekonomiji, otvaranju novih radnih mjesta i poboljšanju životnog standarda. Neutralnu percepciju ima 19,6% stanovnika, što ukazuje na to da manji dio ispitanika nema jasan stav ili ne primjećuje izravan utjecaj turizma na rast

srednjih i malih poduzeća. Uglavnom se ne slaže 5,8% ispitanika, dok se 1,4% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da turizam potiče rast srednjih i malih poduzeća. Srednja ocjena iznosi visokih 4,13, što je u skladu s prethodnim tvrdnjama o pozitivnim ekonomskim utjecajima turizma. Ovi rezultati sugeriraju da većina lokalnog stanovništva prepoznaje pozitivan utjecaj turizma na razvoj srednjih i malih poduzeća, što je ključan aspekt za opći ekonomski rast i stabilnost zajednice. Visok postotak ispitanika koji se slažu s tvrdnjom naglašava važnost turizma kao glavnog pokretača gospodarskog razvoja i podrške malim i srednjim poduzećima u destinaciji. Zaključno, percepcija lokalnog stanovništva jasno pokazuje da turizam ima ključnu ulogu u poticanju rasta srednjih i malih poduzeća, što pridonosi općem ekonomskom razvoju i stabilnosti zajednice. Ovi podaci su ključni za planiranje i upravljanje turističkim aktivnostima, s ciljem daljnjeg jačanja pozitivnih ekonomskih učinaka turizma. Visok stupanj slaganja u svim tvrdnjama ukazuje na snažnu svijest i prepoznavanje lokalnog stanovništva o pozitivnim ekonomskim utjecajima turizma na njihov grad.

Turizam potiče rast srednjih i malih poduzeća.

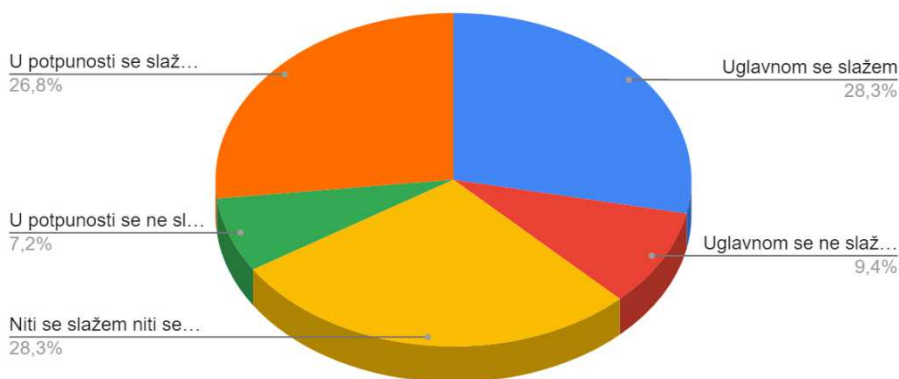

Grafikon broj 8: Percepcija utjecaja turizma na rast srednjih i malih poduzeća
Izvor: izrada autora

Nakon analize pozitivnih učinaka turizma na različite aspekte lokalne ekonomije, potrebno je prepoznati i potencijalne negativne strane koje turizam može donijeti. Prvi negativni aspekt koji ćemo razmotriti odnosi se na percepciju da se zbog turizma zanemaruju ostale djelatnosti u destinaciji. Ova tvrdnja otvara pitanje uravnoteženog razvoja različitih sektora unutar zajednice. Sljedećih četiri tvrdnji odnosit će se na negativne ekonomske utjecaje turizma.

Prema prikazanim rezultatima, percepcija lokalnog stanovništva o tvrdnji da se ostale djelatnosti u destinaciji zanemaruju zbog turizma je podijeljena. Najveći dio ispitanika, njih 28,3%, uglavnom se slaže s ovom tvrdnjom. U potpunosti se slaže 26,8% ispitanika, što ukupno čini 55,1% ispitanika koji imaju negativan stav prema ovoj tvrdnji. Neutralnu percepciju ima 28,3% stanovnika, što ukazuje na to da značajan dio ispitanika nema jasan stav o tome zanemaruju li se ostale djelatnosti zbog turizma. Uglavnom se ne slaže 9,4% ispitanika, dok se 7,2% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da se ostale djelatnosti u destinaciji zanemaruju zbog turizma. Srednja ocjena iznosi 3,57, što je niže u usporedbi s prethodnim tvrdnjama o pozitivnim utjecajima turizma. Ovi rezultati sugeriraju da dio lokalnog stanovništva prepoznaje negativan utjecaj turizma na druge sektore, što može biti izazov za uravnotežen razvoj destinacije. Zaključno, percepcija lokalnog stanovništva pokazuje da postoji zabrinutost oko zanemarivanja ostalih djelatnosti zbog fokusa na turizam. Ovi podaci su ključni za planiranje i upravljanje turističkim aktivnostima kako bi se osigurao uravnotežen razvoj svih sektora unutar zajednice. S obzirom na visoki stupanj neutralnih i negativnih stavova, važno je razmotriti mjere koje će poticati diversifikaciju ekonomskih aktivnosti i smanjiti preveliku ovisnost o turizmu.

Ostale djelatnosti u destinaciji zanemaruju se zbog turizma.

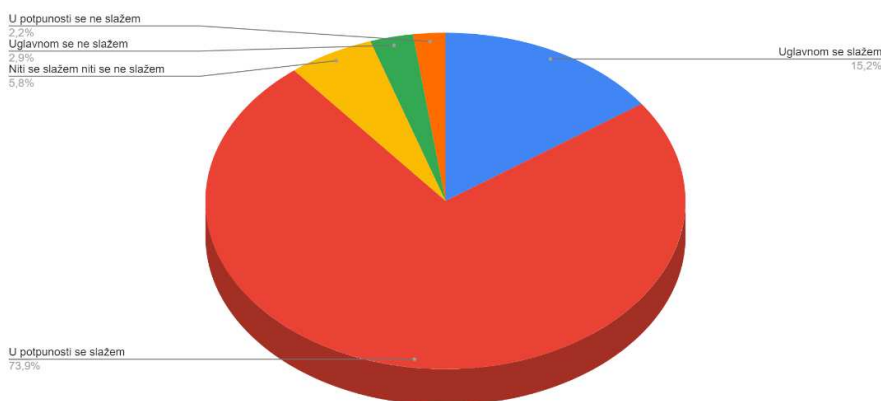
Grafikon broj 9: Percepcija utjecaja turizma na zanemarivanje ostalih djelatnosti u destinaciji
Izvor: izrada autora

Nakon analize percepcije lokalnog stanovništva o utjecaju turizma na druge sektore, ključno je razmotriti kako turizam utječe na cijene proizvoda i usluga tijekom turističke sezone. Povećanje cijena može značajno opteretiti lokalno stanovništvo, pogotovo u razdobljima visoke turističke aktivnosti.

Na temelju grafičkog prikaza, većina ispitanika smatra da cijena proizvoda i usluga za vrijeme turističke sezone postaje previsoka. Čak 73,9% ispitanika u potpunosti se slaže s ovom tvrdnjom,

dok se dodatnih 15,2% uglavnom slaže. Ovo ukupno čini 89,1% ispitanika koji percipiraju negativan utjecaj turizma na cijene proizvoda i usluga tijekom sezone. Neutralnu percepciju ima 5,8% stanovnika, što ukazuje na manji dio ispitanika koji ne primjećuju značajne promjene u cijenama ili nisu sigurni u njihov utjecaj. Uglavnom se ne slaže 2,9% ispitanika, dok se 2,2% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da cijene proizvoda i usluga postaju previsoke tijekom turističke sezone. Ovi rezultati pokazuju značajnu zabrinutost lokalnog stanovništva zbog povećanja cijena tijekom turističke sezone. Srednja ocjena iznosi 4,58, što je znatno više u negativnom kontekstu u usporedbi s ostalim tvrdnjama o pozitivnim utjecajima turizma. To ukazuje na visoki stupanj nezadovoljstva među stanovnicima zbog povećanih troškova života za vrijeme turističke sezone. Negativna percepcija o utjecaju turizma na cijene proizvoda i usluga može biti rezultat povećane potražnje i prilagođavanja tržišta turistima, što često dovodi do porasta cijena koje lokalno stanovništvo mora snositi. Ovaj problem može imati dugoročne posljedice na kvalitetu života stanovnika i njihovu percepciju turizma kao pozitivne sile u zajednici. Zaključno, dok turizam donosi mnoge ekonomske benefite, važno je razmotriti i negativne utjecaje poput rasta cijena tijekom sezone. Ovi podaci naglašavaju potrebu za uravnoteženim pristupom upravljanju turizmom, koji će osigurati da koristi od turizma budu ravnomjerno raspodijeljene i da se minimiziraju negativni učinci na lokalnu zajednicu. Visok stupanj nezadovoljstva među stanovnicima zbog povećanih troškova života zahtijeva pažnju i djelovanje kako bi se osigurala održivost i prihvaćenost turizma među lokalnim stanovništvom.

Cijena proizvoda i usluga za vrijeme turističke sezone postaje previsoka.

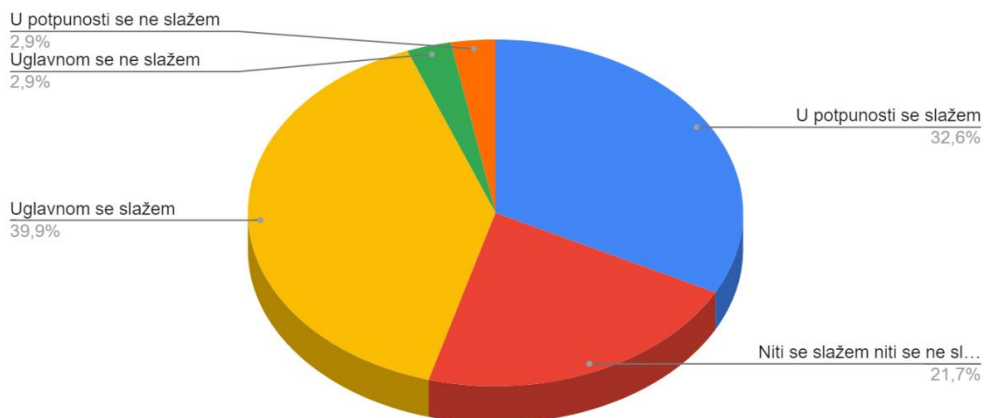

Grafikon broj 10: Percepcija utjecaja turizma na rast cijena proizvoda i usluga za vrijeme turističke sezone
Izvor: izrada autora

Nakon analize utjecaja turizma na cijene proizvoda i usluga, važno je također razmotriti gdje završava novac zarađen od turizma. Postoji zabrinutost da novac zarađen u turizmu često odlazi izvan lokalne zajednice, čime se smanjuje njegov pozitivan učinak na lokalnu ekonomiju.

Prema grafu, značajan dio ispitanika smatra da novac zarađen u turizmu odlazi izvan lokalne zajednice, doprinoseći odljevu financijskih resursa. Konkretno, 32,6% ispitanika u potpunosti se slaže s ovom tvrdnjom, dok se 39,9% uglavnom slaže. Ukupno, 72,5% ispitanika percipira negativan utjecaj u vezi s odljevom financijskih resursa iz lokalne zajednice zbog turizma. Neutralnu percepciju ima 21,7% stanovnika, što ukazuje na značajan dio ispitanika koji nisu sigurni u to pitanje ili ne primjećuju izravne posljedice. Uglavnom se ne slaže 2,9% ispitanika, dok se također 2,9% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da turizam doprinosi odljevu financijskih resursa iz lokalne zajednice. Ovi rezultati pokazuju značajnu zabrinutost među lokalnim stanovništvom zbog odljeva novca izvan lokalne zajednice. Srednja ocjena iznosi 3,95, što ukazuje na visoki stupanj percepcije negativnog utjecaja turizma na lokalne financije. To može biti posljedica činjenice da veliki dio prihoda od turizma odlazi multinacionalnim kompanijama ili vanjskim investitorima, umjesto da ostaje u lokalnoj ekonomiji i podržava lokalne poduzetnike i zajednicu. Zaključno, dok turizam donosi mnoge ekonomske benefite, važno je razmotriti i negativne utjecaje poput odljeva financijskih resursa iz lokalne zajednice. Ovi podaci naglašavaju potrebu za strategijama koje će osigurati da veći dio prihoda od turizma ostane unutar lokalne ekonomije, podržavajući lokalne poduzetnike i jačajući ekonomsku stabilnost zajednice. Visoki stupanj slaganja s ovom tvrdnjom ukazuje na potrebu za promjenama u načinu na koji se upravlja prihodima od turizma kako bi se osigurao održivi razvoj i ekonomska dobrobit lokalne zajednice.

Značajan dio zarađenog novca u turizmu odlazi izvan lokalne zajednice, doprinoseći odljevu financijskih resursa.

Grafikon broj 11: Percepcija utjecaja turizma na odljev financijskih resursa izvan destinacije
Izvor: izrada autora

Konačno, nakon razmatranja različitih ekonomskih aspekata turizma, važno je sagledati njegov utjecaj na tržište nekretnina. Povećana potražnja za smještajem od strane turista i investitora može dovesti do rasta cijena nekretnina, što značajno otežava lokalnom stanovništvu pristup stambenom prostoru.

Analiza podataka prikazuje da većina ispitanika smatra da porast cijene nekretnina zbog turizma otežava lokalnom stanovništvu pristup stambenom prostoru. Čak 79,7% ispitanika u potpunosti se slaže s ovom tvrdnjom, dok se dodatnih 11,6% uglavnom slaže. Ukupno, 91,3% ispitanika percipira negativan utjecaj turizma na pristupačnost stambenog prostora. Neutralnu percepciju ima 4,3% stanovnika, što ukazuje na mali dio ispitanika koji nisu sigurni u to pitanje ili ne primjećuju značajne promjene u pristupu stambenom prostoru. Uglavnom se ne slaže 1,4% ispitanika, dok se 2,9% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da porast cijene nekretnina zbog turizma otežava lokalnom stanovništvu pristup stambenom prostoru. Ovi rezultati pokazuju značajnu zabrinutost lokalnog stanovništva zbog povećanja cijena nekretnina, što može imati ozbiljne posljedice na njihovu sposobnost osiguravanja adekvatnog stambenog prostora. Srednja ocjena iznosi visokih 4,67, što ukazuje na visoki stupanj percepcije negativnog utjecaja turizma na pristupačnost stambenog prostora. Ovo pitanje može biti posebno problematično za mlade obitelji i osobe s nižim prihodima koji se suočavaju s poteškoćama pri pronalasku pristupačnog smještaja. Negativna percepcija o utjecaju turizma na cijene nekretnina može biti rezultat povećane potražnje za smještajem od strane turista i investitora, što podiže cijene i otežava lokalnom stanovništvu pristup povoljnim stambenim

opcijama. Zaključno, dok turizam donosi mnoge ekonomske benefite, važno je razmotriti i negativne utjecaje poput povećanja cijena nekretnina. Ovi podaci naglašavaju potrebu za strategijama koje će osigurati pristupačnost stambenog prostora za lokalno stanovništvo, podržavajući tako održiv razvoj i dobrobit zajednice. Visoki stupanj slaganja s ovom tvrdnjom ukazuje na potrebu za hitnim djelovanjem kako bi se osigurala dostupnost stambenih opcija za sve članove zajednice, unatoč razvoju turizma.

Grafikon broj 12: Percepcija utjecaja turizma na porast cijena nekretnina
Izvor: izrada autora

Analiza percepcije lokalnog stanovništva Poreča o ekonomskim učincima turizma otkriva snažnu svijest o njegovim pozitivnim i negativnim aspektima. S jedne strane, većina stanovnika prepoznaje značajne pozitivne učinke turizma na lokalnu ekonomiju, poput doprinosa razvoju ekonomije, otvaranja novih radnih mjesta, poboljšanja životnog standarda te poticanja rasta srednjih i malih poduzeća. Naime, tvrdnja da turizam doprinosi razvoju lokalne ekonomije najbolje je ocijenjena, s visokim stupnjem slaganja među ispitanicima i srednjom ocjenom od 4,39, što ukazuje na široko prepoznat pozitivan utjecaj turizma u ovom kontekstu.

S druge strane, lokalno stanovništvo također izražava značajnu zabrinutost zbog negativnih ekonomskih učinaka turizma. Posebno se ističe percepcija da turizam uzrokuje porast cijena nekretnina, što otežava lokalnom stanovništvu pristup stambenom prostoru. Ova tvrdnja je ocijenjena kao najgore, s vrlo visokom srednjom ocjenom od 4,67, što ukazuje na ozbiljnu zabrinutost među

stanovnicima. Drugi negativni aspekti uključuju percepciju da novac zarađen u turizmu odlazi izvan lokalne zajednice te da cijene proizvoda i usluga tijekom turističke sezone postaju previsoke.

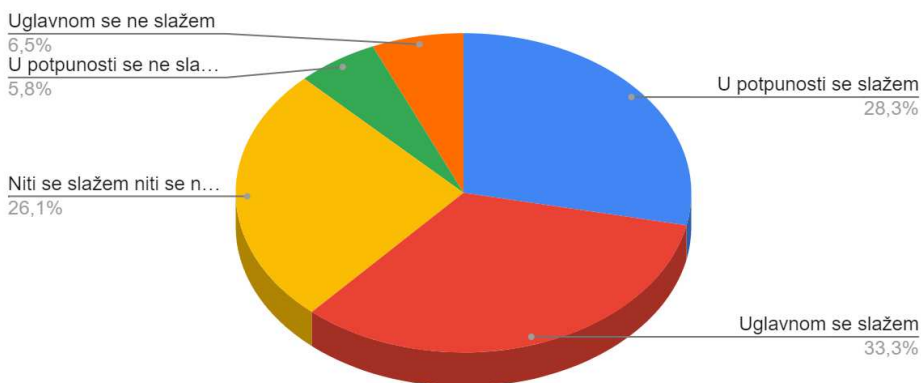
U zaključku, dok lokalno stanovništvo prepoznaje brojne ekonomske benefite turizma, istodobno izražava zabrinutost zbog njegovih negativnih učinaka, posebno onih koji izravno utječu na životni standard i pristup osnovnim potrebama, poput stambenog prostora. Ovi rezultati sugeriraju potrebu za uravnoteženim pristupom u planiranju i upravljanju turizmom kako bi se maksimizirale koristi, a minimizirali negativni učinci, osiguravajući time dugoročnu održivost i dobrobit zajednice.

3.4. Analiza rezultata istraživanja: Društveni aspekti

Nakon što su analizirani ekonomski utjecaji turizma na lokalnu zajednicu, prelazi se na društvene utjecaje. U ovoj sekciji se fokusira na percepcije stanovnika o tome kako turizam utječe na njihove društvene i kulturne aspekte života. Ova analiza pruža dublji uvid u to kako turizam oblikuje društveni život lokalne zajednice i kako se mogu adresirati potencijalni izazovi.

Prvo će se analizirati pozitivni društveni utjecaji: prema grafu, većina ispitanika smatra da turizam ima pozitivan utjecaj na očuvanje i promicanje kulturnih običaja i tradicija u destinaciji. Konkretno, 28,3% ispitanika u potpunosti se slaže s ovom tvrdnjom, dok se dodatnih 33,3% uglavnom slaže. Ukupno, 61,6% ispitanika percipira pozitivan utjecaj turizma na kulturu. Neutralnu percepciju ima 26,1% stanovnika, što ukazuje na značajan dio ispitanika koji nemaju čvrst stav o ovoj temi. Uglavnom se ne slaže 6,5% ispitanika, dok se 5,8% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da turizam pozitivno utječe na kulturne običaje i tradicije. Ovi rezultati pokazuju da većina lokalnog stanovništva prepoznaje pozitivan doprinos turizma očuvanju i promicanju kulturnih vrijednosti. Srednja ocjena iznosi 3,73, što ukazuje na prevladavajuću percepciju pozitivnog utjecaja turizma na kulturu. Zaključno, turizam je prepoznat kao ključan faktor u očuvanju i promicanju kulturnih običaja i tradicija, što doprinosi obogaćivanju kulturnog života destinacije. Međutim, značajan dio neutralnih i negativnih stavova sugerira potrebu za daljnjim naporima u integraciji turizma s lokalnom kulturom

Turizam ima pozitivan utjecaj na očuvanje i promicanje kulturnih običaja i tradicija u destinaciji.

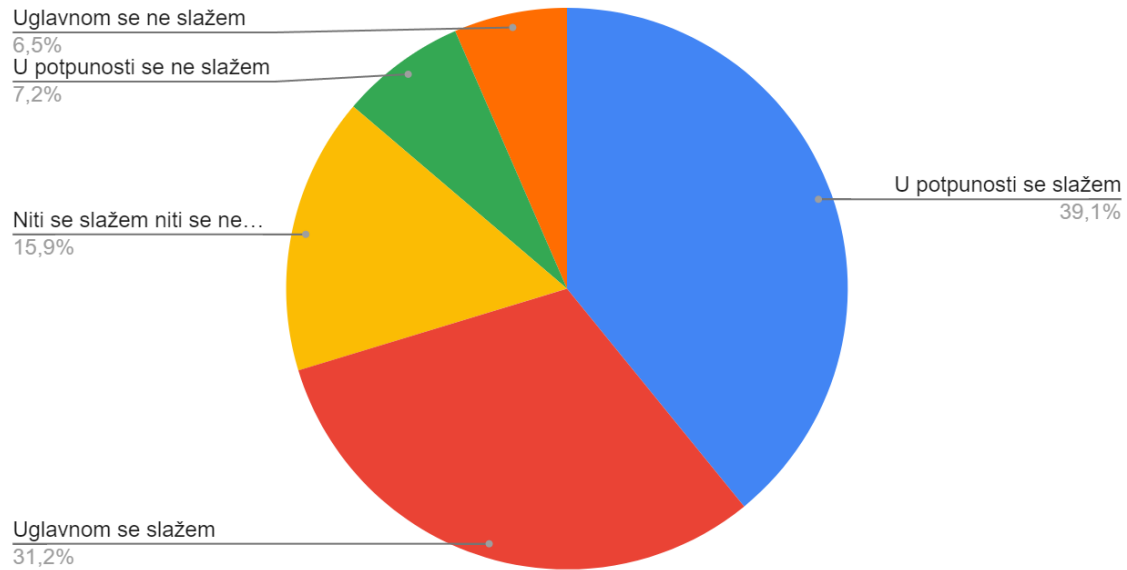

Grafikon broj 13: Percepcija utjecaja turizma na očuvanje i promicanje kulture i tradicije u destinaciji

Izvor: izrada autora

Prema grafu, većina ispitanika smatra da je turizam pridonio povećanju dostupnosti kulturnih i zabavnih sadržaja za lokalno stanovništvo. Konkretno, 39,1% ispitanika u potpunosti se slaže s ovom tvrdnjom, dok se dodatnih 31,2% uglavnom slaže. Ukupno, 70,3% ispitanika percipira pozitivan utjecaj turizma na dostupnost kulturnih i zabavnih sadržaja. Neutralnu percepciju ima 15,9% stanovnika, što ukazuje na značajan dio ispitanika koji nemaju čvrst stav o ovoj temi. Uglavnom se ne slaže 6,5% ispitanika, dok se 7,2% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da je turizam pridonio povećanju dostupnosti kulturnih i zabavnih sadržaja. Ovi rezultati pokazuju da većina lokalnog stanovništva prepoznaje pozitivan doprinos turizma u obogaćivanju kulturnog i zabavnog života zajednice. Srednja ocjena iznosi 3,88, što ukazuje na prevladavajuću percepciju pozitivnog utjecaja turizma na kulturne i zabavne sadržaje. Zaključno, turizam je prepoznat kao značajan faktor u povećanju dostupnosti kulturnih i zabavnih sadržaja, što doprinosi obogaćivanju života lokalnog stanovništva. Međutim, značajan dio neutralnih i negativnih stavova sugerira potrebu za daljnjim naporima u integraciji turizma s lokalnim kulturnim i zabavnim aktivnostima.

Turizam je pridonio povećanju dostupnosti kulturnih i zabavnih sadržaja za lokalno stanovništvo.

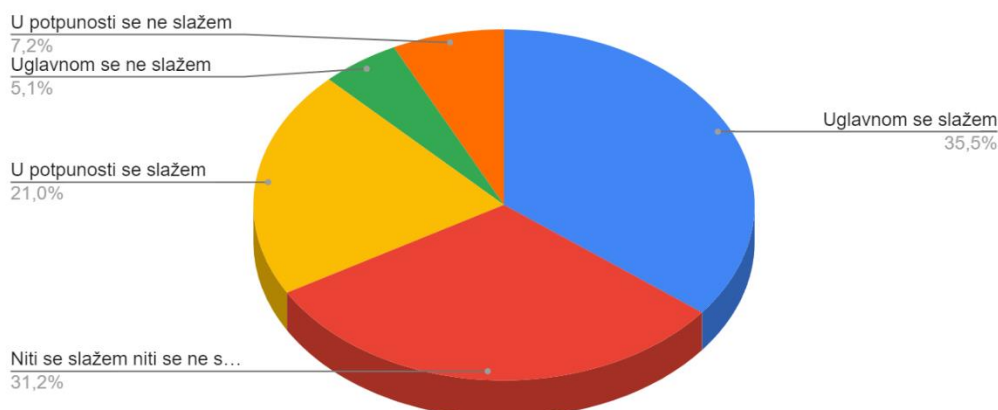

Grafikon broj 14: Percepcija utjecaja turizma na povećanje dostupnosti sadržaja za lokalno stanovništvo

Izvor: izrada autora

Prema grafu, većina ispitanika smatra da turizam pridonosi razvoju obrazovnih programa i infrastrukture, doprinoseći dugoročnom društvenom i gospodarskom boljitku. Konkretno, 35,5% ispitanika uglavnom se slaže s ovom tvrdnjom, dok se dodatnih 21,0% u potpunosti slaže. Ukupno, 56,5% ispitanika percipira pozitivan utjecaj turizma na razvoj obrazovanja i infrastrukture. Neutralnu percepciju ima 31,2% stanovnika, što ukazuje na značajan dio ispitanika koji nemaju čvrst stav o ovoj temi. Uglavnom se ne slaže 5,1% ispitanika, dok se 7,2% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da turizam pridonosi razvoju obrazovnih programa i infrastrukture. Ovi rezultati pokazuju da većina lokalnog stanovništva prepoznaje pozitivan doprinos turizma u razvoju obrazovanja i infrastrukture, što doprinosi dugoročnom društvenom i gospodarskom boljitku. Srednja ocjena iznosi 3,66, što ukazuje na prevladavajuću percepciju pozitivnog utjecaja turizma na ove aspekte. Zaključno, turizam je prepoznat kao značajan faktor u razvoju obrazovnih programa i infrastrukture, što doprinosi obogaćivanju društvenog i gospodarskog života zajednice. Međutim, značajan dio neutralnih i negativnih stavova sugerira potrebu za daljnjim naporima u integraciji turizma s obrazovnim i infrastrukturnim razvojem.

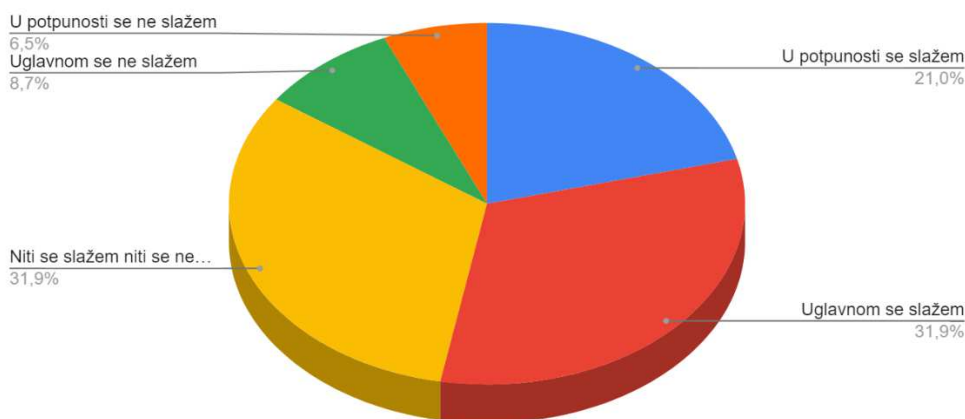
Turizam pridonosi razvoju obrazovnih programa i infrastrukture, doprinoseći dugoročnom društvenom i gospodarskom boljitku.

Grafikon broj 15: Percepcija utjecaja turizma na društveni i gospodarski boljitak
Izvor: izrada autora

Prema grafu, većina ispitanika smatra da turizam poboljšava kvalitetu života lokalnog stanovništva. Konkretno, 31,9% ispitanika uglavnom se slaže s ovom tvrdnjom, dok se dodatnih 21,0% u potpunosti slaže. Ukupno, 52,9% ispitanika percipira pozitivan utjecaj turizma na kvalitetu života. Neutralnu percepciju ima 31,9% stanovnika, što ukazuje na značajan dio ispitanika koji nemaju čvrst stav o ovoj temi. Uglavnom se ne slaže 8,7% ispitanika, dok se 6,5% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da turizam poboljšava kvalitetu života lokalnog stanovništva. Ovi rezultati pokazuju da većina lokalnog stanovništva prepoznaje pozitivan doprinos turizma u poboljšanju kvalitete života. Srednja ocjena iznosi 3,51, što ukazuje na prevladavajuću percepciju pozitivnog utjecaja turizma na kvalitetu života. Zaključno, turizam je prepoznat kao značajan faktor u poboljšanju kvalitete života lokalnog stanovništva. Međutim, značajan dio neutralnih i negativnih stavova sugerira potrebu za daljnjim naporima u integraciji turizma s poboljšanjem životnih uvjeta. Ova analiza zaključuje pregled pozitivnih društvenih utjecaja turizma, nakon čega će se razmotriti i potencijalni negativni društveni utjecaji.

Turizam poboljšava kvalitetu života lokalnog stanovništva.

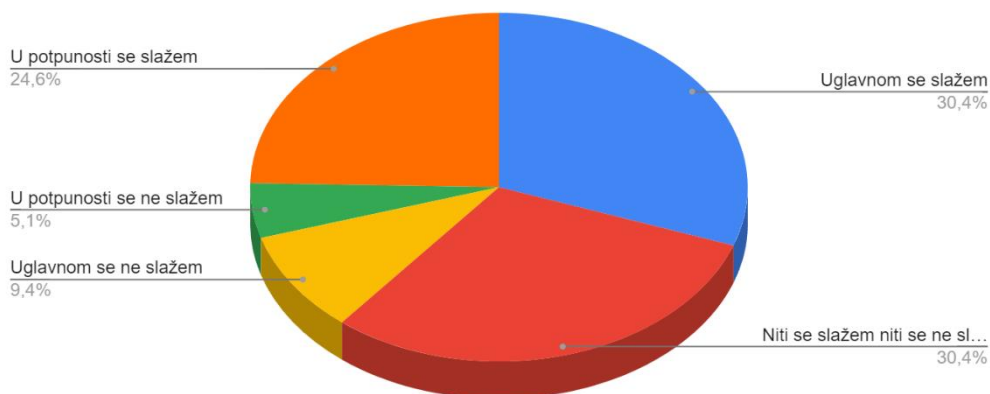
Grafikon broj 16: Percepcija utjecaja turizma na kvalitetu života lokalnog stanovništva
Izvor: izrada autora

Nakon analize pozitivnih društvenih utjecaja turizma, prelazimo na istraživanje negativnih utjecaja koje turizam može imati na lokalnu zajednicu. Dok turizam može donijeti brojne koristi, važno je razumjeti i prepoznati potencijalne negativne aspekte kako bi se mogli adresirati i minimizirati.. Ova analiza će pružiti dublji uvid u to kako turizam može negativno utjecati na društveni život i dobrobit lokalnih stanovnika te identificirati područja za poboljšanje i održivi razvoj.

Prva negativna tvrdnja donosi sljedeće rezultate: Prema grafu, značajan dio ispitanika smatra da turizam može dovesti do gubitka autentičnosti lokalne kulture, što može negativno utjecati na kulturno naslijeđe zajednice. Konkretno, 30,4% ispitanika uglavnom se slaže s ovom tvrdnjom, dok se dodatnih 24,6% u potpunosti slaže. Ukupno, 55% ispitanika percipira negativan utjecaj turizma na očuvanje autentičnosti lokalne kulture. Neutralnu percepciju ima 30,4% stanovnika, što ukazuje na značajan dio ispitanika koji nemaju čvrst stav o ovoj temi. Uglavnom se ne slaže 9,4% ispitanika, dok se 5,1% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da turizam može dovesti do gubitka autentičnosti lokalne kulture. Ovi rezultati pokazuju da više od polovice lokalnog stanovništva prepoznaje potencijalne negativne posljedice turizma na kulturno naslijeđe. Srednja ocjena iznosi 3,57, što ukazuje na podijeljenu percepciju, ali s naginjanjem prema prepoznavanju negativnih utjecaja. Zaključno, dok turizam donosi mnoge pozitivne aspekte, postoji značajna zabrinutost među lokalnim stanovništvom da bi mogao ugroziti autentičnost lokalne kulture i negativno utjecati na kulturno naslijeđe zajednice. Ovi podaci naglašavaju potrebu za pažljivim planiranjem i upravljanjem

turizmom kako bi se očuvala autentičnost lokalne kulture i osigurao održivi razvoj koji poštuje i promiče kulturne vrijednosti zajednice.

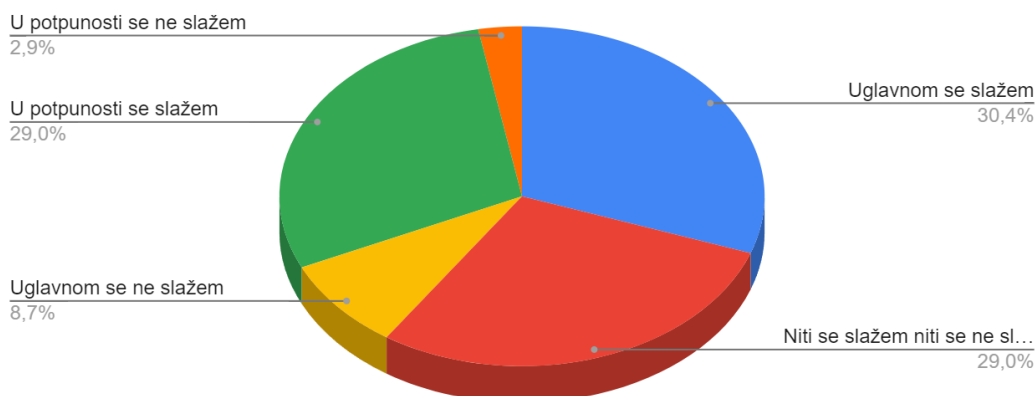
Turizam može dovesti do gubitka autentičnosti lokalne kulture, što može negativno utjecati na kulturno naslijeđe zajednice.

Grafikon broj 17: Percepcija negativnog utjecaja turizma na kulturno naslijeđe zajednice
Izvor: izrada autora

Prema grafu, značajan dio ispitanika smatra da turizam može poticati socijalne nejednakosti kroz nerazmjernu raspodjelu ekonomske dobiti, ostavljajući dijelove zajednice neujednačeno nagrađenima. Konkretno, 30,4% ispitanika uglavnom se slaže s ovom tvrdnjom, dok se 29,0% u potpunosti slaže. Ukupno, 59,4% ispitanika percipira negativan utjecaj turizma na socijalnu jednakost. Neutralnu percepciju ima 29,0% stanovnika, što ukazuje na značajan dio ispitanika koji nemaju čvrst stav o ovoj temi. Uglavnom se ne slaže 8,7% ispitanika, dok se 2,9% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da turizam može poticati socijalne nejednakosti. Ovi rezultati pokazuju da većina lokalnog stanovništva prepoznaje potencijalne negativne posljedice turizma na socijalnu jednakost u zajednici. Srednja ocjena iznosi 3,49, što ukazuje na prevladavajuću percepciju negativnog utjecaja turizma na socijalne aspekte. Zaključno, dok turizam može donijeti ekonomske koristi, postoji značajna zabrinutost među lokalnim stanovništvom da bi mogao pridonijeti socijalnim nejednakostima kroz nerazmjernu raspodjelu dobiti. Ovi podaci naglašavaju potrebu za pažljivim planiranjem i politikama koje će osigurati pravedniju distribuciju ekonomskih koristi od turizma, kako bi se osigurala socijalna kohezija i ravnoteža unutar zajednice.

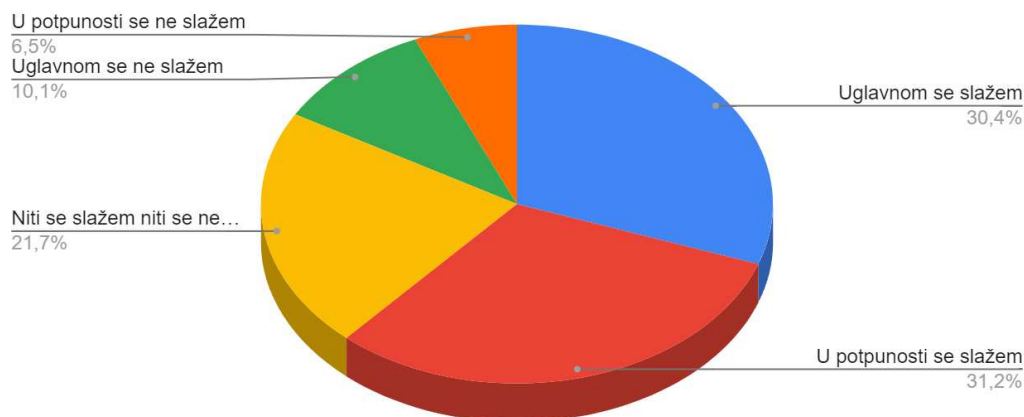
Turizam može poticati socijalne nejednakosti kroz nerazmjernu raspodjelu ekonomske dobiti, ostavljajući dijelove zajednice neujednačeno nagrađenima.

Grafikon broj 18: Percepcija utjecaja turizma na socijalnu nejednakost u destinaciji
Izvor: izrada autora

Prema grafu, značajan dio ispitanika smatra da se lokalno stanovništvo sve više isključuje iz turističkih aktivnosti, poput koncesija za plaže i prijevoz. Konkretno, 31,2% ispitanika u potpunosti se slaže s ovom tvrdnjom, dok se 30,4% uglavnom slaže. Ukupno, 61,6% ispitanika percipira negativan utjecaj turizma na uključenost lokalnog stanovništva u turističke aktivnosti. Neutralnu percepciju ima 21,7% stanovnika, što ukazuje na značajan dio ispitanika koji nemaju čvrst stav o ovoj temi. Uglavnom se ne slaže 10,1% ispitanika, dok se 6,5% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da se lokalno stanovništvo sve više isključuje iz turističkih aktivnosti. Ovi rezultati pokazuju da većina lokalnog stanovništva prepoznaje potencijalne negativne posljedice turizma na njihovu uključenost u turističke aktivnosti i pristup resursima. Srednja ocjena iznosi 3,66, što ukazuje na prevladavajuću percepciju negativnog utjecaja turizma na ovu dimenziju. Zaključno, dok turizam može donijeti ekonomske koristi, postoji značajna zabrinutost među lokalnim stanovništvom da bi mogli biti isključeni iz turističkih aktivnosti i koristi koje one donose. Ovi podaci naglašavaju potrebu za uključivanjem lokalnog stanovništva u upravljanje i planiranje turističkih aktivnosti kako bi se osigurala pravedna distribucija resursa i koristi te povećala socijalna kohezija unutar zajednice.

Lokalno stanovništvo se sve više isključuje iz turističkih aktivnosti (npr. koncesije za plaže, prijevoz i sl.).

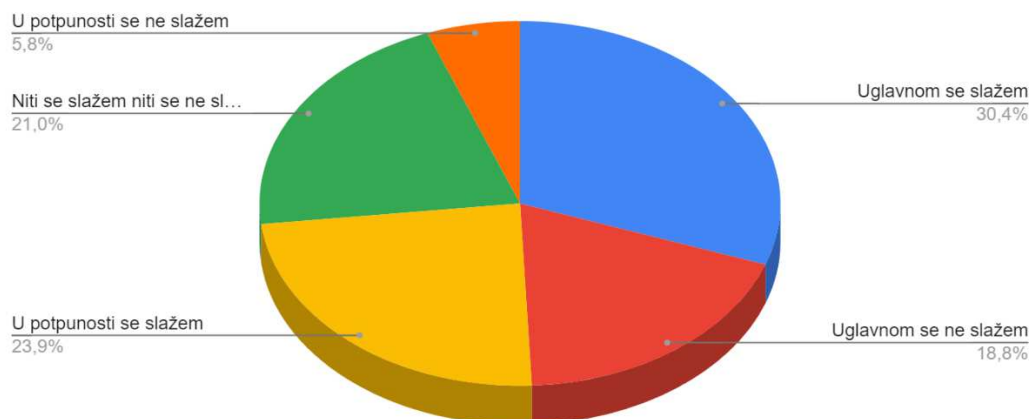

Grafikon broj 19: Percepcija utjecaja turizma na sve više isključivanje lokalnog stanovništva iz aktivnosti

Izvor: izrada autora

Prema grafu, značajan dio ispitanika smatra da turizam često dovodi do porasta društvenih problema poput droge, alkohola, vandalizma i kriminala u destinaciji. Konkretno, 30,4% ispitanika uglavnom se slaže s ovom tvrdnjom, dok se 23,9% u potpunosti slaže. Ukupno, 54,3% ispitanika percipira negativan utjecaj turizma na društvene probleme. Neutralnu percepciju ima 21,0% stanovnika, što ukazuje na značajan dio ispitanika koji nemaju čvrst stav o ovoj temi. Uglavnom se ne slaže 18,8% ispitanika, dok se 5,8% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da turizam dovodi do porasta društvenih problema. Ovi rezultati pokazuju da većina lokalnog stanovništva prepoznaje potencijalne negativne posljedice turizma na društvene probleme u zajednici. Srednja ocjena iznosi 3,47, što ukazuje na prevladavajuću percepciju negativnog utjecaja turizma na ovu dimenziju. Zaključno, dok turizam može donijeti mnoge pozitivne aspekte, postoji značajna zabrinutost među lokalnim stanovništvom da bi mogao pridonijeti porastu društvenih problema poput droge, alkohola, vandalizma i kriminala. Ovi podaci naglašavaju potrebu za pažljivim planiranjem i upravljanjem turizmom kako bi se minimizirali ovi negativni utjecaji i osigurala sigurnost i dobrobit zajednice.

Turizam često dovodi do porasta društvenih problema poput droge, alkohola, vandalizma i kriminala u destinaciji.

Grafikon broj 20: Percepcija utjecaja turizma na porast alkohola, vandalizma i kriminala u destinaciji

Izvor: izrada autora

3.5. Važnost uključivanja lokalnog stanovništva u planiranje i provedbu turizma

U posljednjem dijelu ankete nalazila su se 4 pitanja a odgovori na ta pitanja će biti analizirani u nastavku:

Tablica 9. Stavovi lokalnog stanovništva o sudjelovanju u planiranju i provedbi turizma

Tvrdnja	Postotak ispitanika koji odabrao određenu razinu slaganja s navedenim tvrdnjama				
	Potpuno se slažem	Uglavnom se slažem	Neutralno	Uglavnom se ne slažem	Potpuno se ne slažem
Aktivno sudjelovanje u planiranju i provedbi turizma	10.1	24.6	42.8	14.5	8.0
Transparentnost u procesu donošenja odluka o turizmu	8.7	31.9	34.8	12.3	12.3
Poticanje na sudjelovanje u turističkim inicijativama	9.4	29.7	34.8	13.0	13.0
Uzimanje mišljenja u obzir prilikom planiranja turističkih aktivnosti	6.5	12.3	39.9	23.9	17.4

Izvor: Izrada autora

Tablica pruža detaljan uvid u percepcije stanovnika Poreča o različitim aspektima njihovog sudjelovanja i utjecaja na turizam u gradu. Ispitanici su imali priliku izraziti svoje stavove o četiri ključna pitanja: aktivno sudjelovanje u planiranju i provedbi turizma, transparentnost u procesu donošenja odluka o turizmu, poticanje na sudjelovanje u turističkim inicijativama te uzimanje mišljenja stanovnika u obzir prilikom planiranja turističkih aktivnosti.

Prvo pitanje odnosi se na to u kojoj mjeri stanovnici Poreča osjećaju da aktivno sudjeluju u planiranju i provedbi turizma. Rezultati pokazuju da samo 10,1% ispitanika u potpunosti dijeli taj osjećaj, dok dodatnih 24,6% uglavnom podržava tu tvrdnju. To znači da ukupno 34,7% stanovnika ima pozitivan stav prema svom sudjelovanju u turizmu. Međutim, najveći dio ispitanika, njih 42,8%, zauzima

neutralan stav, što može ukazivati na nejasnu percepciju ili nedostatak informacija o tome kako oni kao pojedinci mogu utjecati na turistički razvoj. Dodatno, 14,5% uglavnom se ne slaže s tvrdnjom da aktivno sudjeluju, dok se 8,0% u potpunosti ne slaže. Ovi rezultati ukazuju na to da iako postoji značajna skupina koja smatra da je uključena, mnogi stanovnici nisu uvjereni u svoju ulogu u procesu planiranja i provedbe turizma.

Drugo pitanje istražuje transparentnost u procesu donošenja odluka o turizmu. Samo 8,7% ispitanika u potpunosti vjeruje da je taj proces dovoljno transparentan, dok 31,9% uglavnom dijeli taj stav, što znači da ukupno 40,6% ispitanika ima pozitivan stav prema transparentnosti. No, 34,8% zauzima neutralan stav, što može ukazivati na nedostatak informacija ili nesigurnost u vezi s time kako se odluke donose. Preostalih 24,6% izražava neslaganje s tvrdnjom o transparentnosti, pri čemu se 12,3% u potpunosti ne slaže. Ovi podaci sugeriraju da, iako postoji određeni stupanj povjerenja u proces donošenja odluka, značajan dio stanovništva smatra da bi transparentnost mogla biti poboljšana.

Treće pitanje usmjereno je na percepciju stanovnika o tome jesu li potaknuti na sudjelovanje u turističkim inicijativama. Rezultati pokazuju da samo 9,4% ispitanika u potpunosti osjeća poticaj, dok dodatnih 29,7% uglavnom osjeća poticaj, što znači da ukupno 39,1% stanovnika pozitivno ocjenjuje ovu tvrdnju. Ipak, 34,8% ispitanika je neutralno, što sugerira da mnogi nisu sigurni jesu li zaista potaknuti na sudjelovanje. S druge strane, 26,0% ispitanika osjeća da nisu potaknuti na sudjelovanje, što može ukazivati na osjećaj isključenosti ili nedostatak motivacije. Ovi rezultati ukazuju na to da, iako postoji određena razina poticaja, ona nije dovoljno jaka ili univerzalno prepoznata među stanovnicima.

Četvrto pitanje razmatra u kojoj mjeri stanovnici Poreča smatraju da se njihova mišljenja uzimaju u obzir prilikom planiranja turističkih aktivnosti. Ovdje su rezultati prilično negativni, s tek 6,5% ispitanika koji u potpunosti vjeruju da se njihova mišljenja uzimaju u obzir, dok dodatnih 12,3% uglavnom dijeli taj stav. To znači da ukupno samo 18,8% stanovnika osjeća da imaju utjecaj na planiranje turizma. Istovremeno, 39,9% ispitanika zauzima neutralan stav, dok 41,3% izražava neslaganje, od čega se 17,4% u potpunosti ne slaže s tvrdnjom. Ovi podaci ukazuju na to da većina stanovnika ne vjeruje da su njihova mišljenja važna u procesu planiranja turizma, što može dovesti do osjećaja marginalizacije i nezadovoljstva. Sveukupno, rezultati prikazani u tablici ukazuju na podijeljene stavove među stanovnicima Poreča u vezi s njihovim sudjelovanjem u turizmu. Iako postoji određeni stupanj pozitivne percepcije, mnogi stanovnici izražavaju neutralne ili negativne stavove, što sugerira potrebu za poboljšanjem komunikacije, transparentnosti i uključivanjem lokalnog stanovništva u turističke procese. Prosječne ocjene pokazuju blago pozitivnu percepciju, no

s izraženim podijeljenim mišljenjima koja ukazuju na potrebu za većom participacijom i boljim uključivanjem stanovnika u odluke vezane uz turistički razvoj grada.

Zaključno, rezultati sugeriraju potrebu za prilagođavanjem turističke strategije kako bi se postigao ravnomjerniji raspored posjetitelja tijekom cijele godine, što bi moglo pridonijeti boljem kvaliteti života za lokalno stanovništvo i održivijem razvoju turizma u Poreču.

ZAKLJUČAK

U teoretskom dijelu rada detaljno su objašnjeni ključni ekonomski i društveni utjecaji turizma na lokalnu zajednicu, s posebnim naglaskom na to kako turizam oblikuje živote stanovnika destinacije. Istaknuta je važnost aktivnog sudjelovanja lokalne zajednice u razvoju turizma, budući da su njihova podrška i prihvaćanje od suštinske važnosti za održiv razvoj. Harmonija između raznolikih aktera unutar turističke destinacije od presudnog je značaja za postizanje dugoročne koristi za sve uključene strane. Rad naglašava potrebu za razvojem turizma koji će, s jedne strane, osigurati konkurentnost destinacije na turističkom tržištu, a s druge strane donijeti trajne ekonomske i društvene koristi lokalnoj zajednici.

Provedena analiza stanja turizma u gradu Poreču ukazuje na njegovu dugogodišnju uspješnost kao turističke destinacije. Poreč se ističe svojim bogatim kulturnim naslijeđem, povoljnim geografskim položajem i kvalitetnom turističkom ponudom, što uključuje raznolike smještajne kapacitete, od kojih su najzastupljeniji kampovi. No, unatoč tim prednostima, postoje i određeni izazovi, poput ograničenog broja smještajnih objekata visoke kategorije, neadekvatne valorizacije kulturno-povijesne baštine i izražene sezonalnosti turizma.

Istraživanje je pokazalo da stanovnici Poreča različito percipiraju ekonomske utjecaje turizma. S jedne strane, priznaju poboljšane mogućnosti zapošljavanja, veća ulaganja u lokalnu infrastrukturu i podizanje životnog standarda. S druge strane, negativno doživljavaju porast cijena nekretnina i proizvoda, što povećava troškove života. Visoke cijene nekretnina, posebice, predstavljaju ozbiljan problem koji otežava lokalnom stanovništvu kupnju stambenih objekata. Ova situacija se reflektira na nacionalnoj razini, no lokalna zajednica također može poduzeti korake kako bi ublažila ovaj problem, primjerice kroz osiguravanje pristupačnijih stanova za mlade obitelji.

U pogledu društvenih utjecaja, stanovnici u najvećoj mjeri prepoznaju pozitivne aspekte turizma, poput povećanja broja kulturnih događanja i raznolikosti sadržaja za razonodu i rekreaciju. Međutim, postoji određeno nezadovoljstvo zbog sve češćeg isključivanja lokalnog stanovništva iz turističkih aktivnosti, poput koncesija na plaže, što može dovesti do negativnih stavova prema turizmu. Važno je da lokalne vlasti i turističke organizacije osiguraju veće sudjelovanje stanovnika u planiranju i donošenju odluka, kako bi se izbjegli potencijalni konflikti.

Ograničenja ovog istraživanja uključuju mogućnost da ispitanici nisu uvijek iskazivali svoje iskreno mišljenje, već su davali društveno poželjne odgovore. Također, istraživanje je provedeno

prije glavne turističke sezone, što može utjecati na rezultate, jer se utjecaji turizma intenziviraju tijekom ljeta.

Zaključno, turizam u Poreču oblikuje ekonomske i društvene aspekte života lokalne zajednice na različite načine. Potrebno je održavati pozitivne utjecaje i smanjivati one negativne kroz odgovorno upravljanje i održive prakse. Istraživanje pokazuje da većina stanovnika Poreča smatra kako turizam donosi više pozitivnih nego negativnih utjecaja, što je ključni pokazatelj za budući razvoj turizma u ovom gradu.

Literatura:

Knjige:

1. Bartoluci, Mato. *Upravljanje razvojem turizma i poduzetništva*. Zagreb: Školska knjiga, 2013.
2. Belak, Vinko, i Alijanović Barać. *Tajne tržišta kapitala*. 5. izdanje. Zagreb: Ekonomski fakultet, 2008.
3. Blažević, Branko. *Turizam u gospodarskom sustavu*. Opatija: Sveučilište u Rijeci, Fakultet za turistički i hotelski menadžment, 2007.
4. Galičić, Vlado, i Marina Laškarin. *Principi i praksa turizma i hotelijerstva*. Opatija: Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2016.
5. Harcombe, David. *The Economic Impacts of Tourism*. London: Pearson, 1999.
6. Magaš, Dragan, Ksenija Vodeb, i Zrinka Zadel. *Menadžment turističke organizacije i destinacije*. Opatija: Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2018.
7. Magaš, Vodeb, i Zadel. *Menadžment turističke organizacije*. Opatija: Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2012.
8. Parać, Branko. *Poduzetničko računovodstvo i financijsko izvještavanje*. Zagreb: MEP, 2008.
9. Vuković, Đuro, i Eduard Kunštek. *Međunarodno građansko procesno pravo*. Zagreb: Zgombić & Partneri, 2005.

Članci u znanstvenim časopisima:

1. Bogdan, Siniša, Suzana Bareša, i Velimir Hađina. "Testiranje primjenjivosti Altmanovog Z-score modela za predviđanje stečaja u Republici Hrvatskoj." *Notitia-časopis za održivi razvoj* 1, br. 1 (2019): 31–46.
2. Đurkin Badurina, Ivana, i Dubravka Soldić Frleta. "Tourism Dependency and Perceived Local Tourism Governance: Perspective of Residents of Highly-Visited and Less-Visited Tourist Destinations." *Tourism* 69, br. 2 (2021): 145–162.
3. Ružić, P., i D. Amidžić. "Direct and indirect impacts of tourism on Istrian economy." *Turistički pregled* 24, br. 2 (2017): 115–129.
4. Tyrrell, Timothy J., i Robert J. Johnston. "Tourism sustainability, resiliency and dynamics: Towards a more comprehensive perspective." *Tourism and Hospitality Research* 8, br. 1 (2008): 12–24.

Završni radovi i druge akademske publikacije:

1. Kalagac, Eni. *Turistička ponuda grada Poreča*. Završni rad, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, 2023.
2. Radoš, Matea. *Turistički razvoj Grada Poreča*. Završni rad, Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, 2018.

Web izvori:

1. UNWTO. "A practical guide to tourism destination management." Pristupljeno 24. lipnja 2024. <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>.
2. DZS. "Podaci o dolascima i noćenjima turista." Pristupljeno 10. svibnja 2024. <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/turizam/dolasci-i-nocenja-turista/>.
3. DZS. "Stanovništvo." Pristupljeno 10. svibnja 2024. <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/stanovnistvo/>.
4. My Poreč. "Kalendar događanja." Pristupljeno 5. kolovoza 2024. <https://www.myporec.com/hr/sto-raditi/kalendar>.
5. My Poreč. "Statistike." Pristupljeno 5. kolovoza 2024. <https://www.myporec.com/hr/onama/statistike>.
6. My Poreč. "Plaže." Pristupljeno 5. kolovoza 2024. <https://www.myporec.com/hr/otkrijite-porec/plaze>.
7. Istra.hr. "Poreč – Destinacije." Pristupljeno 6. kolovoza 2024. <https://www.istra.hr/hr/destinacije/porec>.
8. My Poreč. "Zavičajni muzej Poreštine." Pristupljeno 8. kolovoza 2024. <https://www.myporec.com/hr/zavicajni-muzej>.
9. IPTPO. "Institut za poljoprivredu i turizam." Pristupljeno 10. kolovoza 2024. <https://www.iptpo.hr/>.
10. Pučko otvoreno učilište Poreč. "Programi i aktivnosti." Pristupljeno 10. kolovoza 2024. <https://www.poup.hr/>.
11. Bio Istra. "Projekt 'EkoSfera Poreč'." Pristupljeno 10. kolovoza 2024. <https://www.bioistra.hr/>.
12. Aladin.info. "Poreč – klima." Pristupljeno 5. srpnja 2024. <https://www.aladin.info/hr/hrvatska/porec-klima>.
13. UNESCO. "Episcopal Complex of the Euphrasian Basilica in the Historic Centre of Poreč." Pristupljeno 15. kolovoza 2024. <https://whc.unesco.org/en/list/809>.
14. Valamar. "Smještaj u Poreču." Pristupljeno 1. srpnja 2024. <https://www.valamar.com/hr/smjestaj-porec>.

15. Infobiz. "Plava Laguna d.d." Pristupljeno 1. srpnja 2024. <https://infobiz.fina.hr/tvrtka/plava-laguna-d-d/OIB-57444289760>.
16. Valamar Riviera. "Valamar reports results for first half of 2023." Pristupljeno 15. srpnja 2024. <https://valamar-riviera.com/en/media/press-releases/valamar-reports-results-for-first-half-of-2023/>.
17. MDC. "Najnovija izvješća muzeja." Pristupljeno 20. srpnja 2024. <https://mdc.hr/hr/mdc/publikacije/izvjesca-muzeja/najnovija-izvjesca/>.

Ostali izvori:

1. TZ Poreč. "Direct and indirect impacts of tourism on Istrian economy." Pristup podacima 2017.
2. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske. *Godišnje izvješće o turizmu 2023*. Zagreb: DZS, 2023.
3. Đurkin Badurina, Ivana. "Pojam i analiza dionika u kontekstu lokalne zajednice i razvoja turizma." Predavanje, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2021.
4. "Impact of Investment in Tourism Infrastructure Development on Attracting International Visitors: A Nonlinear Panel ARDL Approach Using Vietnam's Data." Predavanje, UNWTO, 2023.